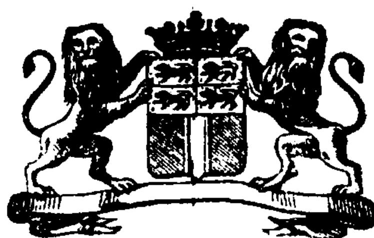
Nº 277. Aº 1859.

ZONDAG EN MAANDAG 20 EN 21 NOVEMBER.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is ƒ 24 's jaars of ƒ 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaren en Postkantoren abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat Wijk 10, Nº 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels . . ƒ 1.—
Iedere regel meer . . . . - 0.20
Andere Advertentien per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

Amendementen.

De zitting der Tweede Kamer van Vrijdag ll. was getuige van een warmen en belangwekkenden strijd. Het gold de vraag, in hoeverre de denkbeelden, door den Heer *Thorbecke* en vier andere leden in den vorm van een amendement gebragt, inderdaad als *wijziging* in den zin van de Grondwet en van het Reglement van Orde konden worden beschouwd.

De heer Thorbecke c. s. had voorgesteld, de artikelen van het Regeringsontwerp te doen voorafgaan door twee andere, die het bekende hoekige en regtlijnige spoorwegplan der voorstellers bevatten. Artikel 1 van het amendement luidde: In het noorden des Rijks *worden* spoorwegen aangelegd ... enz. en artikel 2: in het zuiden *worden* spoorwegen aangelegd, enz. Het als wijziging voorgedragen denkbeeld der voorstellers week niet af van de door de Regering gehuldigde beginselen — het was daarmede in lijnregten strijd. Het was een nieuw voorstel, binnengesmokkeld onder den vorm van een amendement. Zoo werd het ook door den Voorzitter der Kamer begrepen, die, tenzij de Kamer bij stemming uitmaakte dat hier van een *amendement* de rede was, bezwaar maakte de beide voorgestelde artikelen als zoodanig in behandeling te brengen. Na een hoogstbelangrijke discussie gaf de meerderheid der Kamer (37 tegen 33 stemmen) den Voorzitter gelijk, en werd dus uitgemaakt dat het voorstel van den Heer Thorbecke c. s. *niet* als amendement kon worden behandeld.

Wij moeten beginnen met te verklaren, dat wij het met den Heer *Mackay* betreuren, dat het zoover is moeten komen, dat de Kamer bij stemming heeft uitgemaakt, of in het onderhavige geval van amendement sprake kon zijn of niet; dat *kan* in vervolg van tijd een betreurenswaardig antecedent blijken te zijn, wanneer het opwerpen dezer prealable quaestie een gevaarlijk middel zou kunnen worden in de handen van hen die met het regt van amendement, der Kamer gegeven, niet ingenomen zijn. Maar terstond voegen wij daarbij: wanneer ooit zulke betreurenswaardige gevolgen zich doen gevoelen; en welke nadeelen ooit uit de Vrijdag gevoerde discussie en stemming mogen voortvloeijen — het komt op rekening van hen, die bij deze gelegenheid getracht hebben, het regt van amendement te *misbruiken;* het komt op rekening van de voorstellers-zelve.

Wij willen de redenen opgeven, waarom wij ons met het besluit der Kamer ten volle kunnen vereenigen.

Als een der schoonste regten, bij de Grondwetsherziening van 1848 aan de Tweede Kamer gegeven, waardeeren wij het regt van amendement; tot geen prijs hoegenaamd wenschen wij aan dat regt te kort te zien gedaan. Aan het regt van amendement worden in de Grondwet geene grenzen gesteld. Art. 107 luidt zoo algemeen mogelijk: „De Tweede Kamer heeft het regt, wijzigingen in een voorstel des Konings te maken."

Het regt van wijziging wordt alleen bepaald door zijn *natuurlijke* grenzen, in verband met den aard en het begrip van *wijziging*. De bepaling dier grenzen vindt hare nadere toelichting in art. 110 der Grondwet, handelende over het regt van initiatief.

Wat is de aard, wat het begrip van *wijziging?* De beantwoording dier vraag hangt voor een deel van de individueele opvatting af. Maar men zou toch, naar onze meening, aldus kunnen omschrijven: onder *wijziging* kan alles gebragt worden, wat niet met het *absolute hoofddenkbeeld* van eenig voorstel van wet in lijnregten strijd is. Ziedaar de omschrijving zoo ruim mogelijk genomen. Toetsen wij hieraan nu het voorstel van den Heer Thorbecke c. s., dan ontstaat bij ons reeds groot bezwaar tegen het beschouwen daarvan als wijziging.

Dat bezwaar wordt overwegend en onoverkomelijk, wanneer wij letten op art. 110 der Grondwet, dat aan de Staten-Generaal het regt geeft om voorstellen van wet aan den Koning te doen. Bestond dat regt niet, men zou zich een onwillekeurige uitbreiding van het regt van amendement door de Tweede Kamer kunnen denken. Maar nu is in de Grondwet zelve de weg aangewezen, dien de Kamer heeft te volgen wanneer zij een nieuw voorstel van wet aan den Koning wenscht te doen. Die weg had behooren gevolgd te worden, waar het een voorstel als dit gold.

De vraag, wat een *wijziging* in den zin van art. 107 Grw. is, moet getoetst worden aan het begrip van wijziging in verband met art. 110 Grw. Past men dit op *deze* quaestie toe, het antwoord moet in ontkennenden zin luiden. Hier is geen *wijziging* maar volstrekte, met afstemming gelijkstaande omverwerping van een voorstel van wet; hier is geen *wijziging*, maar huldiging van een volstrekt tegenovergesteld beginsel, van een nieuw stelsel, waarbij de Kamer het initiatief neemt en dus art. 110 van toepassing had moeten zijn.

Waar zou het ook heen moeten, wanneer de Kamer, den veel langeren en meer bemoeijelijkten weg van het initiatief willende ontkomen, hetzelfde eenvoudig bij amendement kon uitmaken? Dan waarlijk moest men art. 110 uit de Grondwet maar schrappen.

De Heer *van Hall*, bij deze gelegenheid met warmte voor de praerogativen der ... Kamer in de bres gesprongen, beweerde op overtuigenden toon, dat men een amendement niet bij een motie van orde kon écarteeren. Wij begrijpen niet, hoe daarvan *hier* sprake kon zijn. Wanneer een lid goedvindt onder den vorm eener *wijziging*, vallende in de termen van art. 107, een voorstel te doen dat naar het oordeel van andere leden onder die termen *niet* kan gebragt worden, dan is dunkt ons, de eenige, vrij natuurlijke weg om uit dit dilemma te geraken: stemming, beslissing der Kamer. De prealable quaestie *moet* gesteld worden, zoo dikwijls zich verschil van gevoelen openbaart.

Wij zullen nog een woord zeggen omtrent de appreciatie van het als amendement voorgedragen denkbeeld.

Met den Heer *Sander* hadden wij verwacht, dat de heer Thorbecke bij *verwerping* der Regeringsvoordragt een motie zou voorstellen, waaruit de begeerte der Kamer zou kunnen blijken. Wij hadden dat verwacht, met het oog op de verklaring van dien heerzelf. Wat heeft men nu gedaan? Men heeft de motie als amendement trachten in te schuiven, *alleen* misschien om haar de prioriteit in stemming (waarop bij den tegenwoordigen stand der zaak iets schijnt te kunnen aankomen) te verzekeren.

Stel, het voorstel ware als amendement behandeld; het ware als zoodanig *aangenomen*. Wat zou het gevolg geweest zijn? Waarschijnlijk: onmiddellijke intrekking van het geheele ontwerp door de Regering. Zelfs al had de Regering zich bij het amendement neergelegd — hetgeen het voor het amendement *in het afgetrokkene* meest gunstige, maar bijkans ondenkbare geval zou geweest zijn; zelfs al had zij dit *kunnen* doen, en het inderdaad ook gedaan — wat had men dan nog? Twee artikelen, waarbij besloten wordt: er worden spoorwegen aangelegd in het Noorden en in het Zuiden des Rijks. Over de wijze van aanleg, de ondersteuning enz. enz. ware niets beslist.

Maar dat was, wij herhalen het, een ondenkbaar geval. Op de vraag dus: waarom heeft de Heer Thorbecke zijn eerste, aangekondigde plan om *bij verwerping* der Regeringsvoordragt een motie voor te stellen, waarom heeft hij met anderen dat plan laten varen? — op die vraag schijnt ons het eenig mogelijke antwoord: om de prioriteit te verwerven voor de stemming over zijne denkbeelden.

Maar welke de bedoelingen der voorstellers ook mogen geweest zijn, wij verheugen ons over het besluit der Kamer. Misschien hebben wij later, wanneer de spoorwegquaestie zal zijn beslist, gelegenheid om terug te komen op de behandelde vraag omtrent de grenzen van het regt van amendement, eene vraag die tot de gewigtigste op het gebied van ons constitutioneel Staatsregt behoort; en op de verschillende redeneeringen, door hen die met ons in gevoelen verschillen, gevoerd.

BUITENLAND.

LONDEN den 18 November.

Prins Frederik Willem van Pruissen heeft gisteren het museum te Kensington bezocht.

Na vervolgens in deze hoofdstad aangekomen te zijn, heeft die Prins in het paleis van Buckingham eene zitting der British Association gepresideerd.

— Naar aanleiding der oprigting van vrijwilligerskorpsen, waarmede men zich op verschillende plaatsen des Lands ijverig bezig houdt, en welligt ook tot meerdere aansporing om daaraan deel te nemen, zijn dezer dagen tabelarische staten in het licht gegeven, welke ten bewijze strekken van den vaderlandslievenden geest, die de verschillende steden en graafschappen des Rijks ten jare 1804 bezielde, toen de eerste Napoleon met een inval dreigde. Het totaal der vrijwilligers voor de verschillende wapenen bedroeg in dat jaar nagenoeg 380,000, waaronder 16,737 officieren van verschillende rangen en 14,787 onderofficieren.

Onder de talrijke bewijzen der algemeene geestdrift die thans voor deze zaak heerscht verdient het alhier vormen eener associatie tot bevordering der oprigting van vrijwillige scherpschutters korpsen vooral de aandacht, naardien de tegenwoordige Minister van oorlog, de heer Sidney Herbert, het voorzitterschap daarvan heeft op zich genomen en de lords Palmerston en Derby de ondervoorzitters zullen zijn. De hoofden en aanhangers der overigens meest uiteenloopende partijen vereenigen zich dus hier tot hetzelfde doel en leiden eene beweging die een alles behalve vreedzaam voorkomen heeft, en wel in het oogenblik dat alle kanselarijen in Europa zich met het voorbereiden van een Congres bezig houden. Onder het tijdelijk voorzitterschap van lord Elcho werd den 16 dezer eene openbare bijeenkomst tot vestiging der Associatie gehouden, in welke met luide toejuiching de mededeeling ontvangen werd dat de Koningin en de Prins Gemaal de beweging ondersteunen en premiën voor de bekwaamste scherpschutters uitloven willen.

— De raad der maatschappij van schoone kunsten heeft besloten het plan tot het houden eener tentoonstelling der nijverheid van alle Volken in het jaar 1862 ten uitvoer te brengen, hoedanig de politieke toestand dan ook wezen moge. De inschrijving voor het waarborgfonds van £ 250,000, die men zich vleit zonder moeite bijeen te krijgen, zal onverwijld geopend worden. Ook zal de raad zich tot de Koninklijke Commissarissen der tentoonstelling van 1851 wenden, om een genoegzaam gedeelte van den te Kensington uit het overschot der laatste tentoonstelling aangekochten grond voor de eerste en volgende internationale tentoonstellingen afgestaan te hebben.

— De Times behelst weder eene lange redenering over de zaken van Italië, hoofdzakelijk om te betoogen dat al de tegenwoordige handelingen der Fransche Regering van de veronderstelling schijnen uit te gaan dat alleen een Congres die zaken regelen en aan de te Bologna en Florence tot stand gekomen feiten een wettig gezag schenken kan, en hoe die meening te ongerijmd zou zijn om wederlegd te worden, indien zij niet door de zoodanigen gekoesterd wierd die over een half millioen soldaten te beschikken hebben. Wierd toch het nieuw en gevaarlijk beginsel aangenomen dat eene vergadering van Europesche Staten het regt heeft om over de bevolking van Italië of van eenig ander Land te beschikken, dan waren voortaan al de kleinere Staten aan de genade van drie der Groote Mogendheden overgeleverd. De wijze op welke graaf Walewski in het Congres van 1856 de aandacht op de Belgische drukpers vestigde is een staaltje van wat men van een Congres te verwachten zou hebben, met volmagt in bovengenoemden geest voorzien. Eene meerderheid der vijf Mogendheden zou dan even goed het bewind over Ierland, Indië of de Iönische eilanden als nu dat over Toskane en de Legatien kunnen regelen. De Times volhardt in zijne meening dat de in een Congres vertegenwoordigde Staten niets meer doen mogen dan hunne eigene betrekkingen ten opzigte van het Italiaansch Schiereiland regelen, en de hand niet aan de onafhankelijkheid der Italianen mogen slaan, of eene eenige hunner daden nietig maken. In de laatste tijden heeft men meermalen de volken van regenten zien verwisselen, zonder de voorafgegane toestemming van een internationalen algemeenen raad. Welk Congres bij voorbeeld heeft in het afstaan van Milaan door Oostenrijk aan Frankrijk en daarna weder door Frankrijk aan Sardinie toegestemd, en waarom zouden dan de afdanking des Groothertogs van Toskane en de afschudding van het Pauselijk juk in de Romagna minder volvoerde feiten dan de afstand van Lombardije wezen? Wanneer, zoo eindigt het vertoog, Engeland deel aan een Congres neemt, moet het alle Staten en alle Souvereinen op gelijke lijn stellen en verklaren dat Toskane en de Romagna even veel regt hebben om zich zelve aan Sardinië af te staan als Frans Joseph en Napoleon bezaten om het bewind van Lombardije over te dragen.

— Laatstleden maandag werd door de Vrienden van Italië te Glasgow eene voorbereidende openbare bijeenkomst gehouden, in welke, onder het voorzitterschap van het Parlementslid den heer Buchanan, de verklaring werd goedgekeurd dat, door middel van verschillende te vormen committés, bijdragen voor het wapenfonds van Garribaldi ingezameld zullen worden. De aanwezigen teekenden terstond voor ongeveer £ 100 in, terwijl bijdragen van £ 50 en £ 100 voor genoemd doel den hier woonachtigen graaf Avesani geworden zijn.

— De berigten uit Noord-Amerika tot 5 dezer, door de Anglo Saxon overgebragt, zijn van weinig of geen staatkundig belang. Het proces der oproerlingen te Harpers Ferry werd te Charlestown voortgezet. Copdie was schuldig verklaard, maar zijn vonnis nog niet uitgesproken; een der negers, Shields Green, was voor de jury gebragt, met Copland zou hetzelfde geschieden en daarna het regtsgeding van Stephen, die nog zwaar aan zijne bekomen wonden leed, aanvangen. Van Cook verwachtte men volledige bekentenis. Het over Brown geveld doodvonnis moet den 2 december worden volvoerd. — Tusschen de postdirecteuren in de Vereenigde Staten en Canada

Schiller-Feest.

Zoo wij nog eenmaal terugkomen op het den 11den dezer gevierde Schiller-Feest, dan vindt dit, onzes inziens, zijne volkomene regtvaardiging in het passende dat er in gelegen is ook in deze kolommen eene eenigzins vollediger herinnering te bewaren aan eene feestviering die, niet minder om haar voorwerp dan om de wijze waarop zij plaats greep, in de jaarboeken der kunst verdient geboekstaafd te worden.

Over het voorwerp der feestviering, — Schiller en den honderdsten verjaardag zijner geboorte, — kunnen wij achten genoeg gezegd te hebben. Wanneer er nog een bewijs noodig ware, dat Schiller, de dichter en historieschrijver, Duitscher van hart en zin, Duitscher ook in zijne vorming, maar vóór alles *mensch* die voor de *menschheid* heeft gewerkt, de bestendige en dankbare hulde verdient van allen, die het heil dier menschheid verwachten van de vrije ontwikkeling des geestes, van vooruitgang, verlichting, beschaving, — dan heeft het hoofdorgaan der Ultramontanen in Frankrijk dit bewijs geleverd. De bittere bespotting toch van de hulde aan Schiller gebragt; het scherpe verwijt aan het Protestantismus gerigt, dat het Schiller, voor wien geene scheldnamen te grof zijn, op eenmaal heilig spreekt, terwijl de Paus jaren van moeijelijke onderzoekingen noodig heeft om een Heilige te kanoniseren; de opzettelijke miskenning en verdraaijing van Schiller's gevoelens, om er den laagsten laster op te kunnen gronden; — ziedaar hetgeen waardoor l'Univers, voor ieder die het doel van dien aanval doorgrondt, heeft bewezen dat Schiller een van die dichters is geweest, die de menschheid eene schrede vooruit brengen op den weg van vrijheid, zedelijkheid en kennis.

Als zoodanig hebben ook wij hem gevierd op den avond, die, dank zij de uitmuntende zorg en leiding van de feestcommissie, dank velerlei mede- en zamenwerking, zoo gelukkig aan het doel heeft beantwoord.

Van die zamenwerking sprekende, mogen wij niet verzuimen gewag te maken van de smaakvolle en doelmatige wijze, waarop de zaal was versierd. Zoo het gelukkig en niet karig aanbrengen van groen en bloemen, in verband met de sierlijke drapering van het orchest, het lokaal reeds iets feestelijks gaf, de beteekenis en het doel van het feest werden treffend duidelijk gemaakt door de plaatsing van Schiller's met lauweren bekranste buste voor het orchest, door de met gulden letters lang de wanden vermelde titels van zijne uitstekendste geestesgewrochten, door de hoogst sierlijke en grootsche trofee in den boog boven het orchest, waarin onder levend groen en de aan elkander gehuwde nationale kleuren van Nederland en Duitschland de schoone woorden uit Schiller's eigen gedicht *Die Künstler* prijkten:

Mit aufgeschloss'nem Sinn, mit Geistesfülle
Voll milden Ernst's, in thatenreicher Stille
Der reifste Sohn der Zeit.

Deze woorden, hier met regt op den dichter zelf toepasselijk gemaakt, de titels van een aantal zijner werken, die voorzeker bij een groot deel van de aanzienlijke schare welke tot de feestviering was opgekomen, reeds dadelijk eene weldadige herinnering hadden opgewekt, — eene herinnering aan indrukken van verteedering, bewondering, geestdrift, kunstgenot, — zij waren echter niet genoegzaam om het doel van den avond er door bereikt te kunnen achten. Daartoe was noodig eene meer bepaalde voorstelling van Schiller's verdiensten tegenover tijdgenoot en nakomeling, tegenover Duitschland en de menschheid, tegenover de Muzen der Geschiedenis, der Tragedie, der Lyriek.

De taak was hoogst moeijelijk om het door de Toonkunst opgewekt gevoel te bevredigen door eene voordragt, die zich toch niet uitsluitend tot het gevoel, maar ook tot het nadenken der toehoorders moest rigten opdat hun de zoo even bedoelde voorstelling voor den geest mogt worden gebragt. De heer mr. W. S. van Reesema had die moeijelijke taak op zich genomen en heeft haar met warme ingenomenheid, in sierlijken vorm, naar den eisch der gelegenheid vervuld. Na eerst in het algemeen te hebben doen uitkomen, hoe natuurlijk en gepast het is dat een dankbaar nageslacht zijne hulde brengt aan de grootste en edelste vertegenwoordigers van het menschelijk geslacht, vooral aan hen, die, door aan de wereld de vruchten te schenken der werkzaamheid van een edelen, verhevenen en helderen geest, die wereld zegen aanbrengen, wees de redenaar op Schiller, als alles in zich vereenigende wat die hulde waardig kan maken. Als lyriesch dichter, als geschiedschrijver, bovenal als dramatiesch dichter had hij uitgemunt; de studie van zijn leven en zijne werken leidde tot de onwederlegbare overtuiging dat rustelooze vooruitgang en ontwikkeling het doel was geweest door Schiller zijn gansche leven door beoogd en bereikt. Dezen karaktertrek van het beeld des dichters, even als zoo menige andere belangrijke bijzonderheid deed de redenaar verder uitkomen in eene vergelijking tusschen Schiller en Goethe, hunne uiterlijke omstandigheden, hun aanleg en rigting. Schiller's opvatting van het wezen der kunst, zijn hoogst ernstig en zedelijk begrip van de roeping des kunstenaars, werden daarop naar waarheid en met warmte gehuldigd en, even als andere deelen van zijne rede, door den spreker met uitmuntend gekozene aanhalingen uit 's dichters werken gestaafd.

Wij behoeven na deze vlugtige herinnering aan het gehoorde niet te herhalen dat het gesproken woord het feest waardig en den blijvenden indruk daarvan bevorderlijk was. Treffend was vooral het slot der rede, toen de spreker had geschilderd hoe, wie zóó kunstenaar was als Schiller, is te vergelijken bij een held, die zich de heerschappij verovert over zijne medemenschen, en hij, onder het invallen der muziek en onder de begeleiding van de slot-accoorden der introductie van Verhulst, met nadruk en accent de zinrijke woorden herhaalde, die zoo straks door het koor waren uitgesproken.

En zoo komen wij tot de belangrijke en uitnemende

eene overeenkomst voor het wekelijksch vervoer :r brievenmails tusschen Detroit en Liverpool, des inters over Portland en des zomers over Saint aurent, gesloten. De brieven zullen, in gesloten ıkken, eenerzijds tusschen Chicago en Detroit, ıdererzijds tusschen Liverpool en Londen verzonden orden, weshalve de postdirectie in Engeland uitgeoodigd is Chicago en Detroit tot bureaux van uitisseling voor de Engelsche en Amerikaansche mails : maken. Deze dienst zal met de eerste stoomboot ıe Portland den 26 november verlaat aanvangen.

PARIJS den 18 November.
(*Particuliere Correspondentie.*)

L'Ami de la Réligion bevat heden morgen den verıeenden inhoud van het antwoord dat Koning Victor ımmanuel zou hebben gegeven op den brief des .eizers van 20 october jl. Het nummer van het dagdad is in beslag genomen door de regterlijke autoriıit. Deze nieuwe ministeriële gestrengheid was vol:rekt niet noodig om de onechtheid van dezen brief : doen uitkomen. Het is een echt journalistenrtikel, zeer lang, zeer kleingeestig, in den redeeertoon, maar vrij slecht gesteld en slecht doordacht. 'en bewijze dat de schrijver zelfs onkundig is van en eerbied dien Souvereinen aan elkander verschuligd zijn kunnen deze woorden strekken, welke Koing Victor Emmanuël in de pen gegeven worden: Wat mij aangaat, ik ben er niet aan toe om berouw e gevoelen of over teleurstellingen te klagen, enz."

Nadat de heer Billault aan het ministerie van bin.enlandsche zaken is teruggekeerd, ging er nog geen lag voorbij waarop niet het een of ander in beslag verd genomen.

De heer de Persigny heeft eene depêche gezonden .an den heer Walewski, waarin hij wijst op de ergernis in Engeland te weeg gebragt door de poleniek der half-officiële bladen van Parijs en in de lepartementen; hij verklaart dat deze polemiek, die ijns inziens door niets geregtvaardigd wordt (de heer le Persigny is een groot voorstander van het Engelsche bondgenootschap), van dien aard is, dat zij op eene betreurenswaardige wijze de verstandhouding tusschen de twee volken verbittert.

Eene depêche, gedagteekend van de rivier Isly, den 9 dezer, berigt dat de Marokkaansche stammen onderworpen zijn en het leger den 11den over de grenzen zal terugtrekken. De operatiën worden gestaakt, niet wijl de verlangde resultaten zijn verkregen, maar omdat de cholera nieuwe verwoestingen in Marokko aanrigt. Het is in waarheid een terugtogt om gezondheidsredenen. Den dag nadat te Oran de kolonel de Montalembert overleed, stierf de luitenant-kolonel van hetzelfde regement, de heer Fenin, aan een aanval van cholera.

Le Pays deelt heden avond een artikel mede van den heer de Cassagnac, waarvan de drukproeven te Compiègne aan den Keizer waren toegezonden geworden. Dit artikel is eene omschrijving van de jongste aanduidingen in de circulaire-depêche van graaf Walewski vervat: „Wij voeden, zoo heet het, de vaste hoop, ja de overtuiging, dat de ontwerpen van Keizer Napoleon ten aanzien van Italië zich zullen verwezenlijken. Zij zijn te belangrijk voor de handhaving der algemeene orde in Europa dan dat het Congres er niet zijne gewenschte en noodzakelijke sanctie aan zou verleenen; de Italianen zelf, wij zijn er zeker van, zullen er ten slotte de doelmatigheid en wijsheid van erkennen." Ik voor mij, ondanks de tegenwoordige houding der andere Mogendheden, deel niet in de overtuiging van den heer de Cassagnac. De Mogendheden zullen het Keizerlijk programma niet met gesloten oogen aannemen. Wat de Italianen zelf betreft, wij weten wel zeer zeker dat zij er nog veel minder in zullen berusten.

Men zegt dat het op verzoek van Frankrijk is dat de Paus den kardinaal Antonelli heeft aangewezen als zijn vertegenwoordiger op het Congres.

Ik spreek slechts pro memorie van de kleurlooze nota in den Moniteur van heden morgen. Zij gispt de bladen die, nu zij den inhoud der bisschoppelijke mandementen niet meer mogen mededeelen, het aantal daarvan opsommen, om te doen gelooven dat zij der politiek van de Regering vijandig zijn.

Onze consul te Aden, de heer Lambert, is niet, zoo als men eerst had berigt, vermoord geworden, maar in eene schipbreuk op de kusten der Roode Zee omgekomen.

De Regering heeft den brief door onzen vertegenwoordiger in Egypte, den heer Sabattier, geschreven, waarin hij de staking der werkzaamheden voor het Suez-Kanaal aanbeval, gedesavoueerd. De heer Sabattier heeft dientengevolge zijn ontslag moeten indienen.

Prins Metternich heeft gisteren te Compiègne een zeer langdurig onderhoud gehad met den Keizer en graaf Walewski.

— Morgen ochtend zal er te Compiègne een Ministerraad worden gehouden onder het voorzitterschap des Keizers.

— Prins Napoleon en Prinses Clotilde zijn nog niet van Compiègne teruggekeerd. Prinses Mathilde wordt door eene ligte ongesteldheid verhinderd zich derwaarts te begeven.

— De baron de Bourqueney, gevolmagtigde van Frankrijk bij de conferentien van Zurich, is gisteren te Parijs teruggekeerd, waar hij den winter denkt door te brengen.

— Morgen vertrekt de heer Ernest Armand naar Zurich, om er de ratificatien van het vredestractaat over te brengen.

— Men zegt dat de in beslagneming van de jongste brochure van den heer E. de Girardin heeft plaats gehad naar aanleiding van een door den Ministerraad genomen besluit. Tevens voegt men er bij dat de schrijver vast besloten is het Openbaar Ministerie in het volgende dilemma te brengen: òf van hem te vervolgen, of van hem de in beslag genomen exemplaren terug te geven, in strijd met hetgeen sedert eenigen tijd gebruik schijnt te worden.

— Berigten uit Florence van den 14 dezer gewagen van de spanning, waarmede de beslissing van Koning Victor Emmanuel werd te gemoet gezien en van de sombere ontevredenheid, die het vernemen van Frankrijks tegenstand tegen de wenschen en maatregelen der Midden-Italiaansche Staten daar had te weeg gebragt.

Omtrent de jongste bijeenroeping en de jongste besluiten der Nationale Vergaderingen verneemt men thans nader, dat het denkbeeld daarvan is uitgegaan van den heer Farini en dat men tot het besef is gekomen van de noodzakelijkheid om een einde te maken aan den provisionelen staat van zaken, door den brief van Keizer Napoleon aan den Koning van Sardinië, waarin de preliminairen van Villafranca waren aangenomen als de grondslagen der oplossing van de Italiaansche questie.

KEULEN den 18 November.

De Prins Regent van Pruissen en zijn Vorstelijk jagtgezelschap verlieten Leszlingen gisteren morgen om naar Berlijn terug te keeren. Te Maagdenburg namen de Prins van Oranje, de Hertog van Saksen Coburg Gotha en de Erfprins van Anhalt Dessau afscheid van den Prins Regent, waarna de Prins van Oranje over Gothen en Halle naar Weimar reisde, om, na eenige dagen aan het Hof des Groothertogs te hebben doorgebragt, naar 's Gravenhage terug te reizen.

— Tijdens den oorlog in Italië werd algemeen de opmerking gemaakt dat de kusten van Noord-Duitschland weerloos en in het onverhoopt geval van een oorlog met Frankrijk buiten staat waren wederstand aan een landingsleger te bieden. Hannover maakte toen een aanvang met het bevestigen zijner kusten, maar het sprak van zelf dat alleen een het geheel omvattend plan aan het doel zou kunnen beantwoorden. Nu zegt een dagblad van Maagdenburg dat de Pruissische Regering door eene commissie, uit vertegenwoordigers der Ministerien van oorlog en marine en uit officieren van den grooten staf zamengesteld, een uitgewerkt plan in dien geest heeft doen opmaken, hetwelk aan de gewenschte goedkeuring der Bondsvergadering onderworpen zal worden, de militaire commissie uit wier midden wijzigingen in dat plan zal mogen voorslaan, mits in elk geval het beginsel erkend worde dat de kosten voor de beveiliging der kusten, die in het algemeen belang is, door al de leden van den Bond moeten gedragen worden, evenzeer als het noorden vroeger zijne bijdragen voor de Bondsvestingen in het zuiden geleverd heeft. Eerst dan wanneer deze verwachting niet vervuld wierd, zou Pruissen den weg der afzonderlijke onderhandeling met de verschillende Oever-staten inslaan.

— Te Kiel werd, bij gelegenheid van het ook aldaar gevierde Schillerfeest, een banket gegeven, waaraan 300 personen deel namen en waarbij de uitgesproken toasten aanleiding gaven tot de meest ergerlijke tooneelen, die bewezen hoezeer nog altijd „in het Noorden, het Duitsch en Deensch beginsel strijdt" voeren. Een toast op den Koning van Denemarken, souverein van het Hertogdom, werd met veel gerucht gestoord; een andere, op de Vorstelijke familie van Augustenburg, ten gevolge van den opstand van 1848 voor altijd verbannen, werd daarentegen door bijna de geheele vergadering staande gedronken.

— Dat de zaak der herstelling van de Keur-Hessische Constitutie van 1831 door de Bondsvergadering op nieuw in handen eener commissie gesteld is, wordt door verscheiden Duitsche dagbladen als eene nieuwe vertraging der afdoening daarvan beschouwd. Niet ten onregte welligt beweert men dat hier niet zoo zeer die Constitutie als wel de naijver tusschen Oostenrijk en Pruissen in het spel is. De zaak is namelijk deze: reeds voor tien jaren was Keur-Hessen het terrein waarop de twee groote Duitsche Mogendheden hare krachten tegen elkander afmaten, en Pruissen, dat toenmaals het onderspit dolf, minder door het overwigt zijns tegenstanders dan door zijne eigene zwakke staatkunde, wil nu revanche nemen. De Keur-Hessische Constitutie van 1831 was in 1851 bij besluit der Frankforter Bondsvergadering afgeschaft, en nu eenigen tijd geleden besloot het Berlijner Kabinet, in overeenstemming met de Hessische bevolking, de herstelling der Constitutie van 1831 aan de Bondsvergadering voor te slaan. Zoo als bekend is hebben Oostenrijk en de meerderheid der Midden Staten zich tegen dit Pruissisch voorstel verklaard, en van daar dat de zaak op nieuw in handen eener commissie gesteld is.

— De Russische Invalide laat zich over de verhouding tusschen de twee groote Duitsche Mogendheden op de volgende voor Oostenrijk geenszins vleijende wijze uit: „De tijden zijn voorbij toen de Markgraaf van Brandenburg het hoofd van het Roomsche Rijk bij den Krooningsmaaltijd het servet moest overreiken. Heden ten dage is eene volkomen gelijkstelling van regten voor Oostenrijk en Pruissen niet dan voordeelig en eervol voor Oostenrijk. De ware vertegenwoordiger van Duitschland is thans Pruissen en niet Oostenrijk, en alle Volken die eene redelijke vrijheid en den voortgang der beschaving wenschen wenden zich naar Pruissen, scharen zich daar rondom en keeren zich van Oostenrijk af."

— Den 25 october werd te Woronesch, aan den Don, de eerste steen van een gedenkteeken voor Czar Peter den Groote gelegd, die de eerste was welke in genoemde stad schepen liet bouwen en daardoor den grondslag der Russische vloot in de Zwarte Zee gelegd heeft.

— Naar men uit Weenen verzekert, zijn in de Oostenrijksche diplomatie de volgende veranderingen op handen: ter vervanging van den baron Köller, die nog in den loop dezer maand naar de hoofdstad wederkeert, om de plaats van ondersecretaris bij het Ministerie van buitenlandsche zaken over te nemen, gaat graaf Karoly als gezant naar Berlijn; graaf Franz Thun wordt gezant bij het Petersburger Hof; de baron von Langenau, thans nog te Stockholm, gaat naar 's Gravenhage, en de baron von Werner naar Dresden. Prins Metternich blijft te Parijs en van het op nieuw in de Staatsdienst treden van den baron von Hübner, die zich van Triest weder naar Venetië begeven heeft, is voor het oogenblik althans geen sprake.

— Als afdoend antwoord ook op onlangs weder ingediende petitien, bepaalt een Keizerlijk besluit van 8 dezer, dat alle verzoeken der Evangelischen van de beide belijdenissen, tot wederherstelling van den toestand, die in het laatst van 1847 en het begin van 1848 ten opzigte van de inrigting en het bestuur van hun kerken schoolwezen van kracht was, door het patent van 1 september dezes jaars en de tot uitvoering daarvan uitgevaardigde ministeriële verordening van 2 september, als afgehandeld beschouwd moeten worden.

BRUSSEL den 19 November.

De Kamer der Volksvertegenwoordigers heeft gisteren, met 55 tegen 34 stemmen het voorstel van eenige van hare leden om de tolregten op het kanaal van Charleroi met 60 pct. te verminderen, verworpen en daarna de door de centrale sectie voorgestelde verlaging van 40 pct. aangenomen met 65 tegen 22 stemmen.

Per Telegraaf.

LONDEN den 19 November.

Aanstaanden maandag vertrekken de bodems uit Engeland naar China, aan boord waarvan zich de voor de operatien aldaar bestemde artillerie heeft ingescheept.

Door de Regering is besloten een nieuw arsenaal en oorlogs-laboratorium op eene veiliger plaats dan Woolwich is aan te leggen.

(*Tweede depêche.*)

Het stoomschip Persia heeft berigten aangebragt uit New-York van den 9 dezer en 250,000 dollars in specie.

Verscheiden verkiezingen zouden naar men vreesde in een de Regering vijandigen zin uitvallen. Op het eiland San Juan is alles rustig.

Fondsen onveranderd. Illinois 62; dito bonds 84⅛. Geld ruim. Wissel op Londen 109⅞ a 110⅛.

Meel en Tarwe zonder verandering. Tabak stil; Kentucky 6½ a 11. Vrachten als voren. Katoen vast; middling 11⅜ c.

Te Havannah den 30sten ll. Suiker n.º 12 8¼. Vrachten vast. Wissel 17¼.

Het stoomschip van der Bilt is uit Europa te New-York aangekomen.

(*Derde depêche.*)

De Times beweert andermaal dat de verhouding tusschen Engeland en Frankrijk dagelijks van meer bekommerenden aard wordt en de waarschijnlijkheid van het uitbreken van een oorlog grooter. Volgens genoemd blad heeft het Engelsch Kabinet nog geene officiële uitnoodiging tot deelneming aan het congres ontvangen.

De Office Reuter deelt mede dat de officiële uitnoodiging van Oostenrijk en Frankrijk aan Engeland, tot deelneming aan het Congres, eerst na de uitwisseling der ratificatien van het Zuricher vredesverdrag zal worden afgezonden en wel door ieder der beide Mogendheden in eene afzonderlijke, niet eensluidende nota.

Men zegt dat ook Engeland tegen een Piemonteesch regentschap in Midden Italië is gestemd.

Volgens berigten van Calcutta van 28 october jl. was de handel daar stil; vrachten flaauwer; wissel op Londen 2⅛ a 2¼.

MARSEILLE den 19 November.

De mail uit Bombay is heden alhier aangekomen.

HAMBURG den 19 November.

Bij de verkiezingen voor de burgerschap hebben gisteren de Conservativen en voorstanders der gilden eene totale nederlaag geleden. De zegepraal is verbleven aan eene factie der Liberalen die tot een uiterste overhelt.

TURIJN den 19 November.

De tijding van het ontslag van Garibaldi bevestigt zich. Het is geschied op verlangen van den Koning.

Eene deputatie uit Florence is alhier aangekomen om te protesteren tegen het regentschap van den heer Buoncompagni.

MADRID den 17 November.

De operatien tegen Marokko worden zeer geheim gehouden; de ongunstige toestand der Staat bemoeijelijkt de scheepvaart zeer.

Met den dag nemen de geestdrift en de vaderlandslievende giften toe.

MADRID den 18 November.

De Correspondencia Autografa ontkent dat de Regering eene nota van Engeland ontvangen heeft.

CORFU den 12 November.

Er is een committé ingesteld tot vestiging eener Akademie van wetenschappen.

LONDEN den 19 November.

Koloniale Waren stil. KOFFIJ. Ceylon native 57/6 a 58/6. — SUIKER. Wit Havana 31/ a 35/. — METALEN. IJzer 52/6. Tin Banca 134/. Straits 130/. — TALK 59/3. OLIE en andere Artikelen onveranderd.

LIVERPOOL den 19 November.

KATOEN. Heden werden afgedaan 5000 b. De voorraad is thans 410.900 b.

BERLIJN den 19 November.

ROGGE per Nov. 46½ th.; per Voorjaar 46¼ th. — RAAPOLIE per Nov. 10⁵/₆ th.

ANTWERPEN den 19 November.

KOFFIJ vast. — SUIKER stil. — GRANEN. Tarwe *f* 13¼. Rogge *f* 8⅜.

MADRID den 18 November.

Spanje 1¾ pc. 33.80; dito 3 pc. 43.90.

LONDEN den 19 November.

De 3 pc. Geconsolid. 96. Rusl. 4½ pc. 99. Spanje 1¾ pc. 33 a ½; dito buitenl. 3 pc. 44⅜. Sardinië 86½. Mexico 3 pc. 22¼ a ½. Peru 70¾. Venezuela 4½ pc. 27¾ a 28¼; Uitg. 14 a ½.

PARIJS den 19 November.

Frankrijk 3 pc. 69.90 a 69.85; dito 4½ pc. 95.50. Cred. Mob. 773. Spanje 1¾ pc. 33; dito 3 pc. 43.

WEENEN den 19 November.

Nationale Metalliek 5 pc. 77.80. Metalliek 5 pc. 72. Wissel Londen *f* 123.75.

FRANKFORT den 19 November.

Metalliek 5 pc. 55; dito Nationale 5 pc. 59⅝. Spanje 1¾ pc. 31⅝; dito 3 pc. 41¾.

ANTWERPEN den 19 November.

Spanje 1¾ pc. 31⅞; dito Binnenl. 3 pc. 42⅝. Metalliek 5 pc. 56½; dito Nation. 5 pc. 60½.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM den 19 November.

OVERLEDEN: A. M. M. Kelle, jd., 35 j. — M. Spaanderman, jd., 18 j. — A. van der Put, jd., 69 j. — A. L. van der Vloet, d., 4 m. — D. G. van Bengem, z., 11 m. — A. de Vries, man van M. Cording, 69 j. — H. Wijthoff, jd., 32 j. — M. E. Ras, wed. W. Murk, 65 j. — J. P. F. Wunderlich, z., 2 m. — C. A. van Gastel, d., 2 j.

BEVALLEN: A. Besselaar, geb. Schipper, d. — T. Udink, geb. de Haas, d. — C. Wester, geb. de Haas, d. — J. L. Barnard, geb. van der Beek, d. — G. Smits, geb. Lagerwey, z. — H. Flier, geb. van der Voorden, d. — E. A. Breedveld, geb. de Vletter, d. — K. Zuur, geb. Kamen, d. — L. Coster, geb. van Emde, z. — M. van Ooijen, geb. Linskes, d. — J. J. Wischerhoff, geb. Denier van der Gon, z. — G. M. E. Luthart, geb. van Konijnenburg, z. — P. W. M. C. H. Serruys, geb. de Kuyper, d. — M. Zeeuwe, geb. van Lith, d. — E. Berlijn, geb. Ezechiels, d. — A. Egbers, geb. van Haastert, z. — H. Pijpers, geb. Peppelaar, d. — A. Lut, geb. Dekker, z. — G. J. de Groot, geb. van den Broek, z.

ONDERTROUWD: J. van Duyvenbode, jm., 27 j., met C. G. Oldendorp, jd., 21 j. — P. Burgerhout, jm., 20 j., met M. Kooy, jd., 20 j. — H. A. Olifiers, jm., 31 j., met W. H. Hollander, jd., 20 j. — J. Visser, jm., 46 j., met M. van der Hoeven, jd., 34 j. — H. Krijgsman, jm., 27 j., met S. P. Bourguignon, jd., 30 j. — A. Dekker, jm., 27 j., met T. Groeneveld, jd., 26 j. — C. Goemans, weduwen., 31 j., met A. A. Potters, jd., 30 j. — J. Hofland, jm., 22 j., met H. P. H. Ligtlijf, jd., 20 j. — A. van Buuren, jm., 25 j., met P. H. Firet, jd., 26 j. — S. Elvers, jm., 24 j., met C. Banken, jd., 19 j. — J. H. Dalmeijer, jm., 37 j., met W. E. van Baaren, huisvrouw van P. L. Böse, 48 j. — B. Beekhuyzen, weduwen., 35 j., met A. G. Z. Wenteler, jd., 28 j. — J. v. d. Laan, wettig gesch. man, 40 j., met M. de Haas, jd., 21 j. — J. A. Krins, jm., 27 j., met A. C. van Dulkenraad, jd., 24 j. — E. Tanis, weduwen., 45 j., met E. de Vries, jd., 32 j. — R. A. Ligthart, jm., 26 j., met E. Evers, jd., 24 j. — R. van Someren, weduwen., 29 j., met L. E. Vonk, jd., 20 j. — J. van Alphen, jm., 39 j., met A. van Stokkum, jd., 26 j. — C. G. van Donk, jm., 23 j., met C. C. Degenaar, jd., 27 j. — A. de Gast, weduwen., 53 j., met D. van Duuren, jd., 45 j. — A. Bruggeman, weduwen., 37 j., met J. M. Wolvekamp, jd., 35 j. — G. J. Leeuwang, weduwen., 48 j., met J. M. Sonneveld, wed. F. G. Grimm, 35 j.

Beurstijdingen.

LONDEN den 18 November.

3 pc. Cons.cont.	95⅞	a	96⅛	3 pc. Peru....	70	a	71
id. id. op tijd	96¼	-	96⅜	4½ pc. id. Urib.	83	-	84
5 pc. Oostenrijk	78	-	80	id. te New-Y.	81	-	83
4½ pc. België..	98	-	100	3 pc. Portugal.	45	-	45½
5pc. Braz. 1824	101	-	103	5 pc. Rusland.	109	-	111
id. 1829/39 ...	—	-	—	4½pc.idem	98	-	100
id. 4½ pc. 1852	95	-	97	3 pc. Spanje...	44	-	44½
idem 1858....	95½	-	96⅜	1¾ pc. idem...	32¾	-	33½
6 pc. Buen.-Ayr	81	-	83	idem Amort. ..	10	-	11
6 pc. Chili....	103	-	105	id. Cert. Coup.	4½	-	4½
3 pc. idem....	73	-	76	5 pc. Sardinië.	86	-	87
5 pc. Denemark	98	-	102	6 pc. Turkije..	76½	-	77
3 pc. idem ...	85	-	87	idem Nieuwe..	66¼	-	66½
2½ pc. Holland.	66	-	67	4 pc. idem....	103¼	-	103½
4 pc. idem....	99⅞	-	99¾	3 pc. Venezuela	27½	-	28½
Ecuador	14½	-	15½	idem Uitgest..	14½	-	15½
id. Land-warr.	3½	-	4½	Wissel Amst. krt.	11.13	a	14½
3¼ pc. Grenada.	16	-	17	idem 3 m.	11.15½	-	16.
id. Uitgestelde	4¾	-	5¼	id. Rott. 3 m...	11.15½	-	16.
3 pc. Mexico.	22¼	-	22¾	id. Parijs kort....	25. 7½	-	15.
4½ pc. Peru...	91	-	92	idem 3 m.....	25.30	-	35.

De beurs was heden vaster dan gisteren maar zeer stil.

PARIJS den 18 November.

Frankrijk 3 pc. a cont. 69.95, 70, 69.85; dito op ult. 69.90, 69.95, 69.90; dito 4½ pc. a cont. 95.50; dito op ultimo —; Actien Bank 2900; Cred. Mob. 777.50, 775, 776.25. Rusland 4½ pc. —; dito Spoorw. 497.50. Napels 5 pc. 110. Spanje 1¾ pc. 33; dito buitenl. 3 pc. oude 44½ en nieuwe 43⅞; dito binnenl.

bijdragen door de toonkunst tot dit feest geleverd, welke vooral ook dáárom lof en dank verdienen, wijl het plan der geheele feestviering binnen den beperkten tijd van een paar weken is ontworpen en tot stand gebragt. Niemand die slechts eenig denkbeeld heeft van de tallooze zorgen en beslommeringen, aan het bijeenbrengen en voorbereiden van zulk een ensemble onafscheidelijk verbonden, zal dan ook zijne hoogschatting aan de zoo uitmuntend geslaagde pogingen onthouden. De hulde daarvoor komt in de eerste plaats toe aan de verpligtende bereidvaardigheid der leden van de Zangvereeniging der Maatschappij: tot bevordering der toonkunst en aan haren uitstekenden directeur, welke onmiddellijk aan de uitnoodiging tot medewerking gevolg gaven en zich aangordden voor die belangrijke, doch vrijwillig aanvaarde taak.

Verhulst verpligtte het comité bovendien door de compositie eener hoogst gepaste feest-inleiding voor orchest en koor op de volgende gelukkig gekozen woorden uit Goethes epiloog voor Schillers Glocke:

Zum Höchsten hat er sich empor geschwungen,
Mit Allem was wir schätzen eng verwandt.
So feiert Ihn! Denn was dem Mann das Leben
Nur halb ertheilt, soll ganz die Nachwelt geben.

Het geheel dezer beknopte, maar voor het doel uitnemend geschikte compositie, die op algemeen verlangen (ofschoon eenigermate in strijd met hare bestemming als inleiding tot het feest) herhaald werd, ademt een regt plegtig-feestelijken toon. Het motief, waarmede het orchest aanvangt en waarop het stuk gebouwd is, combineert zich later zeer gelukkig met den uitroep van het koor „*so feiert ihn!*" en de tot aan het slot steeds klimmende kracht en stijging der instrumentatie maakt een zeer schoon effect. Wij achten het onnoodig omtrent de beide andere uitgevoerde, onzen kunstminnaars van vroeger bekende composities, in uitvoerige beschouwingen te treden. Eene meer gepaste keuze ware voor deze gelegenheid voorzeker bezwaarlijk te doen geweest. Romberg's bijna in vergetelheid geraakte muzijk voor Schiller's *Lied von der Glocke* bevat, op zich zelf beschouwd, veel goeds en schoons; zij is melodieus, gemoedelijk, populair, en, vooral wat de solopartijen betreft, dankbaar. De stijl heeft iets deftigs, vaak echter ook iets zoetsappigs; terwijl voor ons gevoel de compositie, in verband met het heerlijke gedicht, doorgaande diepte van opvatting en kracht van uitdrukking, en vooral vaak oorspronkelijkheid mist. De vriendelijke gelaatstrekken van Haydn en Mozart, of liever de photografische afdrukken daarvan, blikken u telkens uit de bladzijden der partituur tegen. Zoo denkt ge u, en dat niet slechts, of grootendeels, door het gelijksoortige der situatie, al dadelijk bij het duet, waarin sopraan en tenor het geluk der eerste liefde bezingen, bij Lucas en Hanna in de Jaargetijden terug; zoo is er een zeer sterke familietrek tusschen Romberg's *Holder Friede* en Haydn's *Sei uns gnädig*, en wordt ge eveneer door de overeenkomst van het zoogenaamde randkoor met de onweêr-scène in evengenoemd oratorium getroffen. Wij zullen deze analogie niet verder uitbreiden, te minder daar het stuk, ten deele zeker ook door den schoonen tekst, de hoorders zeer schijnt te hebben aangesproken; terwijl wij overigens te weinig optimist zijn om alleen en ten allen tijde het uitstekendste wat de kunst oplevert te begeeren. Buitendien ook dáárvoor was te dezer gelegenheid gezorgd, en de uitvoering van Beethoven's negende symphonie, dat reusachtig en onvergelijkbaar kunstgewrocht, voor weinige jaren een onoplosbaar raadsel, thans een ontsloten heiligdom, leverde voor den kunstminnaar een genot op, even zeldzaam als groot. „*Lasst uns das Lied des unsterblichen Schiller's singen*" — zoo schreef Beethoven's hand, volgens de oorkonden, aan het hoofd eener schets van dit zijn reuzenwerk; — en mogen die woorden ten bewijze strekken voor de wijding waarmede de arbeid werd aanvaard, in oneindig hoogere mate getuigt daarvan de onbeschrijfelijk grootsche en verhevene compositie zelf.

De uitvoering van het een en ander was, zoowel wat het orkest- als zangpersoneel betreft, hoogst lofwaardig en strekte uitvoerders en directeur tot vernieuwde eer. Herhaalde warme toejuichingen van het talrijke auditorium getuigden van de algemeene goedkeuring en inzonderheid ook de solisten mogten daarin in ruime mate deelen. Eene veelzijdig begaafde dilettante, met wier bezit wij onze stad hoogelijk mogen geluk wenschen, gaf in de vervulling der sopraansolo's de eerste verpligtende bewijzen van hare kunstliefde en haar talent; met smaak, bevalligheid en gemakkelijkheid kweet zij zich van hare moeijelijke taak, en spoedig hopen wij haar op dergelijk terrein weder te ontmoeten. Verschillende onzer verdienstelijkste dilettanten hebben zich in de bereidvaardige uitvoering van andere solo's op nieuw onderscheiden en aanspraak op ieders lof verworven, terwijl de Heer Krantz, baszanger uit Utrecht, aan zijne gevestigde reputatie beantwoordde. Met het oog op zoo veler belanglooze medewerking, op den spoed waarmede het geheel is georganiseerd en vooral op de groote moeijelijkheden welke aan eene uitvoering van Beethoven's reuzenwerk verbonden zijn, zouden wij het onnoodig, ja zelfs ongepast achten, kleine vlekjes in de details al te wijzen op een geheel, dat in zoo vele opzigten voorbeeldig en voortreffelijk mogt heten en waarvoor zich Verhulst zeker in de eerste plaats aanspraak heeft verworven op ieders lof en erkentelijkheid.

En hiermede vertrouwen wij aan het in onzen aanhef vermelde oogmerk te hebben voldaan, en van onze zijde te hebben medegewerkt tot het bewaren van de herinnering aan een feest, dat in schoone toepassing heeft gebragt des gevierden dichters spreuk:

Dem Verdienste seine Krone.

pc. 43 a 44; dito Passive —. Oostenr. 5 pc. 83.

Bij geringen handel verkeerden de fondsen in eene flauwe stemming.

ROTTERDAM den 19 November.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl....	Werk. Schuld 2½ pCt.	63½	63 9/16	63½
"	dito dito 4 "	97⅜		
Spanje,..	Obl. 3 pCt. nu 1¾ "	32¼		
"	Binnenl. a 6/m. 3 "	41¾	41 13/16	41 13/16
"	Certif. Coupons "	4½		
Rusland,	Obl. 1798/1816 5 "	103⅞		
"	Obl. bij Hope 4 "	81		
"	Obl. Lond... 3 "	64		
"	bij Stiegl. 1854 5 "	89⅞	90	90
"	dito dito 1855 5 "	99 13/16		
"	Spoorw. Aand. *f*	220		
Oostenr.,	Obl. in Metal. 5 "	28 9/16	28¾	28¾
"	dito dito .... 5 "	53 11/16		
"	dito Nat. Met. 5 "	57½	57 11/16	57 11/16

Onze fondsenmarkt toonde heden over het geheel zeer veel vastheid, terwijl slechts de handel in Oostenrijksche fondsen van eenigen omvang was.

Het Commité der Effectenhandelaren,
H. A. MARCELIS, Secretaris.

Laatste prijzen ten 3 ure. Spanje, Certificaten Coupons 4 7/16. Rusland, Obligatien te Londen, 3 pc., 64; dito bij Stieglitz 1854, 5 pc., 90. Oostenrijk, Metalliek 2½ pc., 28¾; dito Oude, 5 pc., 53 11/16, 53¾, 53¾; dito Nationale 5 pc., 57⅝, 57¾, 57⅝. Grenada, Uitgestelde, 4 15/16.

AMSTERDAM den 19 November.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl....	Werk. Schuld 2½ pCt.	63⅜	63½	63 7/16
"	dito dito 3 "	75⅝		
"	dito dito 4 "	97¼		
"	Amort-Synd...3½ "			
"	Handel-Maats. 4½ "			
"	O. I. Leening 4 "	96½		
"	Leen. Holl. Sp. "			
"	Rijn-Spoorw...4½ "			
"	Maats. v. Weld. 4 "			
België,..	Cert. *Rothsch.* 2½ "			
Frankrijk,	Certificaten....3 "			
Spanje,..	Buitenlands...1¾ "	32 1/16	32⅛	32 1/16
"	dito 3 "	43⅝		
"	Binn. a *f* 6000 3 "	41¾	41 13/16	41 13/16
"	Amort. Schuld........			
"	Bew. v. Coup.........			
Portugal,	Oblig...........3 pCt.	43⅜		
"	dito 1856/57..3 "	41 13/16	41 15/16	
"	dito Uitgest...			
Rusland,	Obl. *Hope en C.* 5 "	104		
"	dito 1828/29..5 "	102⅛		
"	Cert. 1831/33..5 "	85		
"	dito 1840......4 "	80⅞		
"	dito *Stieglitz*..4 "			
"	dito d.° Nieuwe 5 "	90⅛		
"	dito d.° 1855 N. 5 "	99⅞	100	99⅞
"	dito te Londen 4½ "			
"	dito v. Assign. 6 "	62¾		
"	Inschr. dito ...6 "			
Polen,....	Aand. 1835.........*f*	157¼	157½	
"	Obligatien......4 pCt.	77¾		
Pruissen,	Oblig............ 5 "			
"	Aand....... 3½ "			
Oostenr.,	Obl. *Goll en C.* 5 "			
"	dito dito 4 "			
"	dito Met. Oude 5 "	53¾	53⅞	53 13/16
"	dito N. te Ams. 5 "	73		
"	dito Nat. Met. 5 "	57½	57 11/16	57⅝
"	dito Metall.....2½ "	28 11/16	28¾	28¾
"	Wen. Ad. fl 250 4 "			
Brazilië,	1824, £ 100, 5 "			
Equador,	£ 100..........1 "			
Venez.....	Obligatien......3 "	26½		
"	Uitgestelde....1½ "			
Grenada,	Obligatien......3½ "	14⅝		
"	Uitgestelde....			
Mexico,..	Obligatien......3 "			
Illinois,	......................7 "			

Rusland, Cert. te Londen, 1859, 3 pc., 63⅞; dito Spoorw. Actien, volgef., 5 pc., 219¾, 220. Denemarken, Obl. Londen, 5 pc., 98⅞. Brazilië, Geldl. 1852 en 1858, 4½ pc., 91⅝. Illinois Oblig. Constr., Bons 7 pc., 79⅛. Fransche 4½ pc., 87½.

Beleening 3 pc., Prolongatie 3½ pc., Disconto 3 pc.

De handel en de variatie der prijzen was heden hoogst onbeduidend.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 63 7/16. Spanje, 1¾ pc., 32 1/16; dito Binnenl. 3 pc., 41 13/16. Oostenrijk, Metall., 5 pc., 53 13/16; id. Nation., 5 pc., 57⅝.

Handelsberigten.

ROTTERDAM den 19 November.

Overzigt der Week.

KOFFIJ bleef in eene vaste stemming, de omgang echter beperkt; slechts voor dadelijke behoefte kan men tot vorige prijzen alleen iets plaatsen.

THEE weinig voorhanden; de prijzen bleven als voren, doch met weinig handel.

SUIKER. Ruwe. De deze week plaats gehad hebbende veiling van 28,386 kranj. en kann. Java heeft in den stand der markt geene belangrijke verandering gebragt. Het geheel werd tot Septemberwaarde zeer coulant verkocht. Na de veiling werden uit de hand afgedaan 1200 kranj. Java, ex Twee Anthony's N.° 14, zeer goed sommige slap a *f* 34¼. Overigens verkeert het artikel in eene zeer vaste stemming en goed gekochte kavelingen zijn gemakkelijk te plaatsen. Geraffineerd. Bij gebrek aan disponible partijen voor dadelijke verzending was de handel niet zeer belangrijk.

RIJST. Geene afdoeningen in de eerste hand zijn bekend geworden; in gepelde soorten werd alleen voor de consumptie tot vorige prijzen gekocht.

SPECERIJEN. De prijzen blijven onveranderd, de vraag zeer gering.

TABAK. Van de heden aan de markt gebragte Tabak werden verkocht 62 v. Maryland, ex Leila en 23 v. dito, ex Mississippi. Ook werden in den loop dezer week nog verkocht 28 v. Maryland ex Arnold Böninger, alsmede hetgeen in veiling verkocht is, waarvan wij de specifique afloop reeds hebben medegedeeld. Aangevoerd werden per Noordhorn van New-York 103 cer. Havanna, en per Lammiena Elizabeth van Batavia via Amsterdam 197 p. Java.

KATOEN. In dit artikel had een goeden omzet plaats tot zeer vaste prijzen, bijzonder voor classificatien boven Middling; uit de eerste hand zijn verkocht 307 b. New-Orleans tot 40 cts.; 141 b. dito en 178 b. Georgia tot vasten, doch geheimen prijs; terwijl in de tweede hand circa 750 b. zijn verhandeld, mede tot vaste prijzen.

HUIDEN. De omzettingen bestonden in 1306 st. O. I. Runderhuiden per Rose van Sourabaija, 215 st. dito per Australië of Batavia en 561 st. dito per Maria Elisabeth Margaretha van Batavia.

TIN. Banca met weinig omgang op *f* 80 gehouden.

INDIGO zonder verandering in vaste stemming.

Van COCHENILLE zijn 5 k., particuliere aanvoer, tot marktwaarde afgedaan.

MEEKRAP. De aanvoeren waren redelijk ruim en bestond er voor goede kwal. tot marktprijzen wel lust tot koopen. De vraagprijzen waren echter algemeen zoo hoog, dat er weinig gedaan is.

HARST. Amerik. bruine, hiervan zijn ca. 600 v. *f* 3 1/16 op levering gedaan, tot welken prijs welligt nog circa 750 vaatj. ook op levering te koop zijn. Transparante Harst in verschillende sorteringen aan de markt.

TERPENTIJNOLIE. 50 vaatj. op levering *f* 22 afgedaan; in loco op *f* 22½ a *f* 22¾ gehouden.

ZWAVEL. Ruwe, goede 2de soort nog circa 30 ton aan de markt; hier op de plaats *f* 5¾ a *f* 5½.

HOUT. Domingo *f* 2⅞ gevraagd, doch op op *f* 3⅛ a *f* 3 1/16 gehouden. Van Geelhout een paar partijtjes Manzanilla nog *f* 4¾ te koop.

SALPETER. (Chili) nog een bagatel *f* 8¾ a *f* 8½ aan de markt en in de verwacht wordende lading nog niets voorgevallen.

POTASCH. Amerik. *f* 16½ a *f* 16¾. Petersb. *f* 16½ a *f* 16¾; beide soorten met eenigen voorraad op de plaats.

VETWAREN gevraagd, vooral Patentolie, waarvan ca. 11000 kil. prima † tot *f* 26½ en ca. 3000 kil. secunda tot *f* 24½ zijn afgedaan. De houder van dit artikel is door den vasten stand van alle andere consistente Vetwaren genegen zijne prijsvordering te verhoogen. Cocosolie, zoomede Talk en Smeer, in een doen. Van Amerik. Reuzel zijn 45 v. tot geheimen doch gesouteneerden prijs afgedaan waarmede de voorraad in 1ste hand is opgeruimd. Traan in een doen. In de gearriveerde 300 v. Zuidzee- is nog nog niets gedaan. In de gearriveerde 15,000 Ned. ℔ Gallipoli Olijfolie is nog niets omgegaan; dezelve worden op *f* 62 gehouden; een coulant bod is niet aangenomen.

HENNEP. Hiervan had den 15 October eene veiling plaats, waarvan men den afloop reeds heeft medegedeeld. Sedert ging niets van belang om, de prijzen blijven vast.

GRANEN. Tarwe. 158 ℔ Witb. Poolsche *f* 320. Rogge. 140 ℔ Petersb. *f* 180 bij partij; 144 ℔ Arch. *f* 195; 150 ℔ Pruiss. *f* 208 bij partij, en 146 ℔ Arch. *f* 195 bij partij.

SCHIEDAM den 19 November.

GRANEN. Verkocht: Rogge, 143 ℔ Jar. Petersb. *f* 187 3/m.; 145 ℔ Roode Poolsche *f* 193 3/m., en 147 ℔ Windau *f* 207 3/m.

MOUTWIJN per Ned. Vat zonder fust		*f* 14.—.
JENEVER. " " " " "		- 19.50.
Amst. proef, " " " " "		- 20.75.
alles zonder de belasting.		
SPOELING. per Ketel................		- 1.60.

DELFT den 19 November.

KAAS. Heden zijn de prijzen geweest *f* 14 a *f* 16.50; ter markt zijn verkocht 14 stapels wegende 2925 Ned. ℔.

AMSTERDAM den 19 November.

Overzigt der Week.

KOFFIJ met zeer vaste prijzen, maar voortdurend stil.

THEE onveranderd.

SUIKER. Ruwe verkeert in eene vaste stemming; behalve de veiling der N. H. M., waarvan de afloop berigt werd, werden nog afgedaan 1200 kr. Java circa N.° 14 tot *f* 34¼ en 530 k. Havana N.° 8 tot *f* 30; prijsnotering onveranderd. — Geraff. De coulante afloop van de veiling der N. H. M. zal niet nadeelig werken. Het saizoen geeft echter geene aanleiding om zaken te doen van eenig belang; op de tweede helft December blijft het een en ander te koop, echter stellig tot geene verlaagde prijzen. Kandij zonder handel.

RIJST. In ongepelde was de omzet in de afgeloopen week nog al levendig en vonden de volgende afdoeningen plaats: 14,925 b. ord. ongepelde Java tot *f* 5¾, alsmede 1096 b. dito tot *f* 7 a *f* 7½. In gepelde bepaalde zich de omzet hoofdzakelijk voor de consumtie.

SPECERIJEN lusteloos. Tegen 22 dezer zijn in veiling aangeslagen 80 f. en 279 vs. nieuwe Krenten.

TABAK. Ofschoon de vraag naar kleurige Tabak steeds levendig blijft, vertoonde zich ook weder eenige lust naar ord. kwaliteit, zoodat gedurende deze week afgedaan werden 238 v. Maryland per diverse schepen. Gearriveerd zijn per Mississippi 301 v. Maryland. Van Steelen werden 148 v. verkocht. Gearriveerd zijn per Maria Veronica 2330 p. Java, hoofdm. BJDL en per Lamina Elisabeth 675 p. Java, hoofdm. GVD; 620 p. dito, dito FF. De voorraad bestaat uit: 1837 v. Maryland; 100 v. Kentucky; 39 v. Steelen; 55 cer. St. Domingo en 16,059 p. Java.

KATOEN met geregelde vraag volkomen prijshoudend; ca. 700 b. Noord-Amerik. en 100 b. Suratte vonden koopers.

METALEN. In Banca Tin beperkte zich de omzet tot kleinigheden; onder *f* 79 is niet te koop.

INDIGO. Bij kleine afdoeningen blijft de markt echter in eene zeer vaste stemming. De partijen die onlangs zijn aangevoerd zullen spoedig gelost zijn.

COCHENILLE met weinig handel.

VERWHOUTEN. St. Domingo Campêche meer gevraagd en met hoogeren prijs betaald. Van Geelhout werden weder eenige kleine partijtjes tot vorige prijzen afgedaan.

QUERCITRON. Alle soorten in eerste hand opgeruimd.

HARST. Bruine Amerik. meer gevraagd en op vaste prijzen gehouden.

TERPENTIJNOLIE. De handel beperkte zich tot de consumptie; op levering zijn eenige partijtjes Amerik. aan de markt.

MEEKRAP. Zoo ver de verhoogde vorderingen der eigenaars dit niet beletten was de handel in goede soorten vrij levendig.

HENNEP. Bij partij werd gedaan in Petersb. Rein en Riga Poolsche lange bruine Pas, en bij gerijf besteedde men voor Riga Poolsche Rein *f* 58, dito fijne Pas *f* 63, dito lange Heede *f* 41, Petersb. Rein *f* 56, Halfrein *f* 51, Venetiaansche C *f* 71, Coffo *f* 60.

VETWAREN. Talk en Smeer zonder omzet, in afwachting der veiling van 21 dezer, waarbij nog 11,000 kil. Belgische Talk gevoegd zijn. Reuzel en Kokosolie stil. De omzet der aan de markt zijnde Traansoorten blijft beperkt en de prijzen onveranderd. Ansjovis zonder handel.

STERKE DRANKEN. Jeneverprijzen iets hooger; Amst. proef *f* 18½ a *f* 18¾. Amerik. dito *f* 18½ a *f* 19½. Van Arak werden 50 leggers per Franklin van Soerabaija verkocht.

SUIKER. Van Ruwe zijn 275 kr. Java, per Electra, tot *f* 1 onder Nov. afgedaan.

TABAK. Heden zijn uit de eerste hand afgedaan 44 v. Maryland per Elizabeth.

ROGGE. Heden verkocht: 127 ℔ Nieuwe Mecklenburger *f* 215; 125 ℔ Galatz *f* 210; 120 ℔ Nieuwe Archangel *f* 191; 119 ℔ Nieuwe Petersburger *f* 189; 116, 118 ℔ Jarige dito *f* 180, *f* 184.

LONDEN den 17 November.

SUIKER zeer vast. Omzet 500 v. W.-Ind. Uit de hand zijn afgedaan 100 v. Cuba tot 38/, 200 v. Porto Rico tot 37/6 a 44/, 900 k. Havana tot 38/ a 40/, eene lading van 2008 k. Havana n.° 13½ tot 27/6 en eene dito van 1360 k. dito n.° 11 tot 26/. Geraffineerd vast. — MELASSEN iets hooger, 100 pijp. Cuba Moscov. bedongen 17/ en eene zeilende lading dito dito is afgedaan, maar de prijs is onbekend. — KOFFIJ. Plant. Ceylon minder gevraagd en lager. — THEE zeer stil, ord. Congo 15½ a 16 d. — RIJST flaauw. Omzet 2000 b. tot 9/3 a 9/9 en 4000 b. Rangoon tot 9/3. — KATOEN. In veiling zijn 121 b. Surat verkocht tot ferme prijzen. — SALPETER met meer handel, 3500 b. Bengaal vonden nemers tot 35/ a 38/. — LIJNZAAD vast, voor Calcutta betaalde men 48/ a 48/6 en voor Bombay 50/6 a 51/6. — METALEN. 700 t. Zink zijn afgedaan tot £ 20.15/ a 21, 100 t. tot £ 21 en 75 t. tot £ 21.7/6 a 21.10/. Schotsch IJzer stil 52/ a 52/3. 500 bl. Straits Tin bedongen 130/. — OLIEN. Lijn- 27/6 a 27/9, Jan./Maart 28/6, te Hull 27/6. Palm- 47/6 a 47/. Terpentijn- 34/6 a 35/. — TALK. De markt is zeer vast en de prijzen als gisteren. Stadstalk 60/, P Y C disp. 59/, December 59/3, Jan./Maart 58/.

LONDEN den 18 November.

SUIKER. In veiling zijn verkocht 200 v. Barbados tot 37/6 a 40/6; 230 v. Tobago tot 35/ a 40/ opgehouden; 120 b. Mauritius verkocht tot 39/6; 250 b. Bengaal tot 39/6, en 1000 k. Havana tot 37/6 a 43/. De markt is zeer vast. — SALPETER. 195 b. bedongen 26/6 a 27/6, en 750 b. Bengaal 34/ a 37/. — RIJST. Omzet 11/m. b. Moulmain tot 8/3 a 9/3. — SPECERIJEN. Omzet 531 k. Cassia Lignea tot 76/ a 85/, en 230 b. Zwarte Peper tot 3⅞ a 4¾. — COCHENILLE. 189 k. vonden nemers tot 3 a 3/9. — INDIGO. Ca. 70 cer. Guatemala zijn verkocht tot 3/6 a 5/9. — TALK disp. 59. — OLIEN. Lijn- 27/6; br. Raap- 36/ a 36/6; bl. 40/. — KATOEN. De markt is stil maar vast.

GRAANMARKT. Engelsche Tarwe vast; buitenl. evenzeer prijshoudend. Meel vast. Gerst, Boonen en Erwten onveranderd. Haver iets lager.

Van den 14 tot den 17 dezer werden aangevoerd 2520 q. binnenl. en 16090 q. buitenl. Tarwe; 4070 q. binnenl. en 8760 q. buitenl. Gerst; 320 q. binnenl. en 10,010 q. buitenl. Haver; 2060 z. binnenl. en 40 z. buitenl. Meel.

ANTWERPEN den 18 November.

GRANEN. De markt is vast en bedingt vorige prijzen. Inl. Rogge *f* 8¼; Odessa dito *f* 7½; Berdiansky Lijnzaad *f* 11⅞. — HUIDEN. De handel is vrij stil en bepaalt zich tot ca. 1000 stuks. Er begint echter wat meerder vraag te komen en men verwacht wat meerdere levendigheid. — HOP. De markt is stiller; voor 50 b. Alost 1859 betaalde men *f* 35. — Van POTASCH zijn 200 v. Montreal op levering verkocht. — RIJST. Men meldt ons den verkoop van 2700 b. oude Necransie tot *f* 6¼ en 2000 b. gep. Aracan tot vaste prijzen. — TABAK. De omzet dezer week bedraagt 117 v. en 270 b. diverse soorten.

HAVRE den 16 November.

KATOEN blijft gevraagd en de omzet zou grooter zijn indien de voorraad meer keus aanbood, 1140 b. disp. vonden nemers en op levering was de handel ook vrij geanimeerd. — Van KOFFIJ zijn verkocht 250 b. Haïti tot fr. 68 en 760 b. Rio tot fr. 67½ a 69½. — SUIKER gevraagd, 235 v. Antilles zijn afgedaan tot fr. 57½ en 95 v. tot fr. 57¾ en 110 k. Havana n.° 12 tot fr. 35½. — Van HUIDEN vonden nemers 1300 stuks gezouten Montevideo tot fr. 82 a 82½, 215 gez. Chili tot fr. 82½ en 570 gez. New-Orleans tot fr. 62½ op levering. — Van RIJST bedongen 53 tiersj. Carolina fr. 32¼.

HAMBURG den 18 November.

KOFFIJ vast. — ZINK. 1500 ctr. loco tot 13⅜, 1500 ctr. loco en loco op termijn tot 13 7/16 afgedaan. — RAAPOLIE per Nov. 23⅞, per Mei 24⅝. — GRANEN. Tarwe in loco stiller; buitenl. tot de prijzen van gisteren te koopen. Rogge in loco onveranderd; 83 ℔ Koningsb. per Voorjaar tot 76 m. b. aangeboden.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. *Vertr.*
19 nov. *Stad Dordrecht* (s), (Z. W.) Londen

Hellevoet. *Aang.*
19 nov. *la Plata* (st.), Hull
Elizabeth Jane, Dunbar, Sunderland
Dankbaarheid, Stasse, Newcastle
Raven, Johnson, dito
de Waarden, Agtien, New-York
Anna & Adelheid, Campen, Riga

Vertrokken.
Rotterdam (st), Marseille
Hawk (st.), Hull
Mageritha, Cafiero, Napels

De *Albatross* (st.), n. Liverpool, ligt in 't Kanaal.

(Z.Z.W.—Z.O.)

Brielle (Z—ZW) *Aang.*
19 nov. *Adm. Ver-Huell* (st.), Havre

Vertrokken.
Magnet (st.), Londen
Cologne (st.), dito
Ivanhoe (st.), Leith
Johanna, Wilken, Newc.

De *Quebec Packet* is in zee gezeild.

Maassluis (ZZW) *Aang.*
19 nov. *John & Charles*, Hopkins, Rochester

In het gezigt:
Three Brothers, Gilbert, dito

De *Zeus*, gisteren als vertrokken gemeld, is buiten geankerd.

Texel (Z.Z.W.) *Aangek.*
17 nov. *Captain*, Lamb, Sunderland
Amphitrite, Egeness, Frederikstad
Alert, Nielsen, Osterris.
18 *Egmond*, Meijer, Sunderland
Economy, Baxter, dito
Marwood, Sutton, dito
Catharina Elisabeth, Zuiderduin, Newcastle
Alert (st.), Hull
Elisabeth, Naatje, Nerva
Welvaart, Ekamp, dito
Misaflo, Bade, Riga
Johanna Christina, Andersson, Stockholm
Jacob Jr., Bakker, Dantzig
Nieuwendam, de Jonge, dito
Flora, Zielke, dito
Balance, Radloff, Christiania
Bellona, Naess, dito
Sophia Clasina, Abrahamsen, Osterrisoer
19 (Z.) *Straat Baly*, Scholl qq., Batavia
Victoria, de Haan, Bilbao
Emma, Hofkamp, Lond.
Gouv. v. Ewijck (s), Hull

Vertrokken.
17 *Ranger* (st.), Londen
18 *Smyrna* (st.), dito
Rosella, Scott, Sunderl.
Annaconda, Christensen, Lindöe

Vlie *Aangek.*
16 nov. *Concordia*, Blijstra, Riga
Catharina, Schelts, dito
Marchiena Gezina, Munneke, dito
Drie Gebroeders, Fenenga, dito
Jonge Rieka, Klein, Frederikstad
Mercurius, de Boer, dito
Marianne, Tiemann, Aalborg

Vertrokken.
17 *Fina*, Hammergren, Stockholm

Vlissingen *Aang.*
17 nov. *Collegie Trouw*, Schenk, Londen
Twee Gebroeders, Branbergen, Gothenb.

Vertrokken.
16 *Wilhelmina*, Biehl, Valparaiso
Désiré, Meulenaer, Seville
17 *Transit*, Boone, Vera-Cruz
18 *Zwaan*, Riedijk, Tunis
Frau Martha, de Vries, Seville

—o—

Konstantinop. *Aang.*
2 nov. *Vriendschap*, v. d. Veen, Gloucester

Messina *Aangek.*
12 nov. *Hillechina*, Hooghoudt, Palermo

Vertrokken.
11 *Zwaluw*, Schut, Antwerp.

Bordeaux *Aangek.*
14 nov. *Bordeaux* (st.), Bijl, Rotterdam

St. Nazaire *Vertr.*
16 nov. *Balmoral* (st.), Lovius, Bristol

Rouaan *Vertr.*
17 nov. *Sirène*, Louet, Rotterdam

Liverpool *Aangek.*
17 nov. *Osprey* (st.), Rott.

Swansea *Aang.*
18 nov. *Prins Hendrik*, Verloop, Amst.

Falmouth *Aangek.*
18 nov. *Gustav Melin*, Lundberg, Rio-Jan.

Dungeness *Gepass.*
16 nov. *Jason*, van Bueren, Rott. n. Batavia (alles wel aan boord)

Shoreham *Aangek.*
17 nov. *Goudvisch*, Jonkhoff, Kjöge

Londen *In lading*
18 nov. *Alida Folkerts*, Mooi, Amst.
Heidewiga Regina, Pekelder, dito
Hillechina, Gruppelaar, Genua
Drewes Roemeling, v. Lier, Seville

Harwich *Binneng.*
17 nov. *Cairo*, Wooster, Rott. n. Newcastle

Yarmouth *Aang.*
17 nov. *Fox*, King, Alkmaar

Hull *Aangek.*
17 nov. *Anna* (st.), Rott.

Sunderland *Aang.*
16 nov. *Myrtle*, Meldrum, Nieuwe Diep
17 *Agenoria*, Shaw, Schied.
Marie Amélie, Rott.
Shincliffe, Copperthwaite, N. Diep (de laatste met verlies van verschansingen)

Seaham *Aangek.*
17 nov. *Lady Seaham*, Fair, Schiedam

Shields *Aangek.*
17 nov. *Eliza Hanson*, Kendall, Rott.
Elizabeth, Beverley, dito
Percival, Simpson, Nieuwe Diep

Newcastle *Uitgekl.*
17 nov. *Dido*, Koster, Konstantinopel
Hermanna Hendrika, Pluktje, Groningen
Scipio, Lovell, Rott.
Brandon, Marrow, dito
Republican, Young, dito

In lading.
Hendrika, Waterborg, Delfshaven

Aberdeen *Aang.*
15 nov. *Commerce*, Dawson, Rott.

Dundee *Aangek.*
16 nov. *Diewerdina*, de Jonge, Amst.

Cuxhaven *Aangek.*
18 nov. *Stoomvaart* (st.), Amsterdam

Vertrokken.
18 *Margaretha*, Mulder, Amsterdam

Bremerhav. *Vertr.*
17 nov. *Johanna Margar.*, Ei, Christiansand
Ary Scheffer (st.), Rott.
Vr. Reina, Kruisinga, d.°

Warnemunde *Aang.*
16 nov. *Sophie Elise*, Staben, Rott.
Vier Brüder, Andreis, Amsterdam

Dantzig *Aangek.*
16 nov. *Doethea Christina*, Poelman, Newc.

Vertrokken.
16 *Anna Martha*, Korfker, Zwolle
Sophia, Brongers, Amst.

Pillau *Vertr.*
15 nov. *Drie Zusters*, Dijkstra, Londen
Brandenburg, Dethmers, Leer
Gezina Margaretha, Stenger, dito
Anna Tedora, Kuipers, Groningen
Catharina Knelsina, Vos, dito
Noordster, Goedkoop, Antwerpen
Heilina, Panjer, Rott.
Geertruida Jacoba, Poijer, Emden

Baltishport *Zeilkl.*
15 nov. *Jonge Andries*, Steffens, de Maas

Fredrikshavn *Vertr.*
9/10 nov. *Jens Nordentofts Minde*, Petersen, Holland
Jeanne Agatha, Jager, (v. Newc.) Malmoe
Gezina, Krook, (v. Londen) Memel

Kopenhagen *Aangek.*
16 nov. *Emanuel*, Larsen, Amsterdam
17 *Willem I* (st.), Hazewinkel, Stettin (vertrok n. Amst.)

Gepasseerd.
17 *Hoop*, Pott, Carlscrona n. Helsingborg
Breve Tempus, Kraeft, Schiedam n. Libau

Elseneur *Gepass.*
16 nov. *Garonne*, Smit, Dantzig n. Amst.
17 *Maasstroom* (s), Hansen, Trelleborg n. Rott.

Holtenau *Aangek.*
15 nov. *Harmina*, Kroon, Wismar n. Grangem.
16 *Otto*, Faber, Anclam n. Amsterdam

Rendsburg *Aangek.*
15 nov. *Anna*, Hoekstra, Dantzig n. Bremen
Annegina, van Sluis, dito n. Leer
Martha, Topzant, Trelleborg n. Antw.
Hoffnung, Gerdes, Ystad n. Rotterdam
Alberdina, Lever, Dokkum n. Friedericia
Gezina, Bolhuis, dito n. dito

—o—

Amsterdam 18 nov. Het schip *Jantina Margrietha*, kapit. Net, van Londen naar Antwerpen, is den 16 dezer zwaar lek en met andere schade te Delfzijl binnengel.: moet lossen om te repareren.

Helsingfors 17 nov. Het Ned. schip *Willem Cornelis*, kapit. Konter, met potasch en rogge v. Kroonstad naar Amsterdam, is op Narvoe gestrand, omgeslagen en vol water geloopen.

Mandal 7 nov. Gisteren is alhier binnengeloopen het Ned. schroefstoomschip *Jonge Marie*, kapit. Nannings, van Stettin met hout, boekweit enz. naar Amsterdam bestemd; de machine en kajuit zijn door stortzeeën vol water geweest, waardoor de lading beschadigd is; bovendien heeft het schip zooveel slagzijde, dat het dek aan ééne zijde bijna in het water ligt; moet lossen.

Londen 17 nov. Door de duikers is gisteren weder eene doos met goud, omtrent 24 ℔ wegende, uit het wrak van de *Royal Charter* naar boven gebragt.

Greenock 17 nov. Het Amerik. schip *Cora Linn*, k. Luther, van New-York n. de Clyde, in Church Baai gestrand, is afgebragt en op de Clyde gearriveerd.

Varna 17 nov. Zeven dagen lang hebben alhier vreeselijke stormen gewoed. In de Golf van Burgas zijn zeventien schepen verongelukt. — Te Nassilikos is gebleven de Maltheezer brik *Sansone*, met tarwe van Odessa naar Triest.

—o—

Geseind:
13 nov., Goudstaart N. W. 15 mijlen, bij harden O N O wind, een Ned. schoener, toonende witte vlag met rooden rand boven en blaauwen rand onder, met eene zwart gekleurde H in het wit en daarachter n.° 51, zijnde de *Stad Leeuwarden*, kapitein J. J. Dijk, van Amsterdam n. Suriname.

—o—

Gepraaid:
Door den loodsschipper Griek: 11 nov., bij de Singels, *Capella*, P. H. Landweer, v. Amst. n. Batavia; alles wel aan boord.

—o—

17 nov. De wind te **Falmouth** Z. en te **Deal** Z. W.

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 20 nov.: 1ste getijde 12 ure 1 min.; 2de get. 12 ure 25 min.; — 21 nov.: 1ste get. 0 ure 35 min.; 2de get. 0 ure 59 min.

Arnhem. Waterhoogte 18 nov. 1.50 el.

Keulen. Rijnhoogte 18 nov. 7 v. 6 d. Rijnl.

Cargalijsten.

Amsterdam.

RIGA, Drie Gebroeders, Fenenga. — 1 lad. Masten, van Heukelom en Vollenhoven.

RANDERS, Aafkea, Fehr. — 1052 t. Rogge, G. H. Burgers en Zn.

Advertentien.

Voor de menigvuldige bewijzen van deelneming en bijzondere belangstelling, aan ons betoond ten gevolge het overlijden van onzen geliefden Zoon, betuigen wij, ook namens onze Kinderen en Behuwdkinderen, onzen welmeenenden dank.

'*s Hage*
20 *November* 1859.

W. L. BRUIGOM.
M. E. BRUIGOM,
BOGMAN.

Gevoelig voor de vele bewijzen van deelneming, van Betrekkingen en Vrienden zoowel buiten als in onze Gemeente bij gelegenheid van ons **Vijf en Twintigjarig Huwelijksfeest** ondervonden, brengen wij bij deze onzen hartelijken dank; aan hun allen toewenschende dat het hun aan geene aardsche noch aan hemelsche zegeningen immer ontbreken moge.

Oud-Beijerland
20 *November* 1859.

B. M. VAN DAM.
J. VAN DAM,
geb. VIELAARS.

Bevallen van een' ZOON J. J. WISCHERHOFF, geb. DENIER VAN DER GON.

Rotterdam 18 *November* 1859.

Eenige kennisgeving.

Heden overleed, tot mijne, mijnen Vader en mijner Kinderen droefheid, mijn geliefde Echtgenoot ABRAHAM KOOLHAALDER, in den ouderdom van 55 jaar. Hevige koortsen maakten een einde aan zijn ons dierbaar leven.

Vlaardingen
15 *November* 1859.

NEELTJE KOOLHAALDER,
geb. KOS.

M. ENGELCKE
is VERHUISD naar den
OPPERT, wijk 6, n.° 59.
19 *November* 1859.

De **Godsdienstige Israëlietische School-Commissie** alhier berigt bij deze hare Stadgenooten, dat zij, na kennisgeving aan het Edel Achtbaar Gemeentebestuur, ten behoeve der onder hare leiding staande ARMENSCHOOL eene
buitengewone Schaal-Collecte
zal houden op **Woensdag** den **23 November** e. k., des voormiddags ten **tien** ure.

De School-Commissie houdt zich overtuigd, dat eene Inrigting, waaraan circa **drie honderd** behoeftige Kinderen Onderwijs genieten, bij hare weldadige Stadgenooten die krachtige hulp en ruime deelname zal vinden, waarop zij in het algemeen belang aanspraak mag maken.

Diegenen, welke iets te vorderen hebben van of verschuldigd zijn aan **WOUTER BOER Jansz.**, gewoond hebbende te Oud-Beijerland en aldaar den 26 October 1859 overleden, worden verzocht daarvan vóór of op den 27 November 1859 **Opgave** te doen ten Kantore van Mr. A. VAN WEEL, Notaris te Oud-Beijerland.

Tweede Plaatsing.

Op Heden den zestienden November 1800 negen en vijftig, ten verzoeke van CORNELIS PATIJN, Jacobszoon, Hoofdonderwijzer te Maassluis, in zijne hoedanigheid van bij vonnis der Arrondissements-Regtbank te Rotterdam van den achttienden October 1800 acht en vijftig benoemden Curator over den bij dat vonnis als onbeheerd beschouwden Boedel of Nalatenschap van WOUTER VAN LEEUWEN, in leven zonder beroep, gewoond hebbende te Maassluis, en aldaar overleden den zesden Februarij 1800 acht en dertig, ten deze domicilie kiezende ten Kantore van den Procureur *Mr. JAN BARTHOLD LUDOLF WENTHOLT*, zijnde aan de Glashaven, wijk 1, n.° 364, te Rotterdam, die als zoodanig voor mijn Requirant in Regten zal occuperen.

Heb ik ondergeteekende *JOHAN COENRAAD LACH*, Deurwaarder bij de Arrondissements-Regtbank te Rotterdam, wonende aldaar in wijk 2, n.° 371.

Uit krachte van een vonnis den een en dertigsten October 1859 door genoemde Regtbank gewezen, bij hetwelk de zaak tegen de belanghebbenden die verschenen zijn is aangehouden en tegen de overige verstek is verleend en vergunning om deze andermaal bij openbare dagvaarding op te roepen.

Voor de tweede maal
GEDAGVAARD
alle zoo bekende als onbekende of afwezige belanghebbenden bij de onbeheerde Nalatenschap van WOUTER VAN LEEUWEN voornoemd, — om bij voorafgestelden Procureur te verschijnen ter tergtzitting van de Arrondissements Regtbank te Rotterdam, gehouden wordende in het Paleis van Justitie aan het Haagscheveer aldaar, op Maandag den dertigsten Januarij 1800 zestig, des voormiddags ten tien ure, ten einde,

Aangezien mijn Requirant bij vonnis van voornoemde Regtbank van den achttienden October 1800 acht en vijftig is benoemd tot Curator over de onbeheerde Boedel of Nalatenschap van wijlen WOUTER VAN LEEUWEN voornoemd. Aangezien hij verlangt om van het beheer, door hem in die hoedanigheid gevoerd, aan de belanghebbenden Rekening en Verantwoording te doen.

Aangezien mijn Requirant de door hem opgemaakte Rekening met de Bescheiden ter Griffie van genoemde Regtbank heeft gedeponeerd, blijkens acte daarvan den zes en twintigsten Julij 1800 negen en vijftig opgemaakt;

bij vonnis der Arrondissements-Regtbank voornoemd, eenen Regter-Commissaris te hooren benoemen ten overstaan van wien die Rekening door den Requirant zal worden gedaan, en verder tot het opnemen, debatteeren en sluiten dier Rekening, te procederen volgens het voorschrift der Wet, en het saldo vast te stellen dat door mijn Requirant zal moeten worden afgegeven aan zoodanige belanghebbenden als bevonden zullen worden daartoe geregtigd te zijn, alles met verklaring dat de kosten, te dezer zake bereeds gemaakt en verder te maken, door mijn Requirant bij voorrang kunnen worden gekort op het batig overschot van gezegden Boedel, mitsgaders met veroordeeling van zoodanige belanghebbenden die mogten opkomen en deze vordering tegenspreken in de kosten van het Geding.

En heb ik Deurwaarder voornoemd, mijn Exploit doende aan het Parquet van den Edel Achtbaren Heer Officier van Justitie bij genoemde Regtbank, en aldaar sprekende met den Edel Achtbaren Heer Mr. *J. H. W. SWELLENGREBEL*, Officier van Justitie, die het origineel voor gezien heeft geteekend, ten behoeve van Zijn Edel Achtbare afschrift gelaten van dit exploit, een tweede afschrift daarvan aangeplakt aan de Vergaderzaal van genoemde Regtbank; zullende deze Dagvaarding bovendien tweemalen worden geplaatst in de Rotterdamsche Courant en in de Nieuwe Rotterdamsche Courant. De kosten zijn twee Gulden vijf en zeventig Cents, buiten de verschotten.

(*get.*) J. C. LACH,
Deurwaarder.

Gezien door ons Officier van Justitie heden den 16den November 1800 negen en vijftig.
(*get.*) SWELLENGREBEL.

Geregistreerd te Rotterdam, den 16 November 1859, Deel 80, Folio 190, Verso Vak 6, twee Bladen geen Renvooi. Ontvangen voor Regt *f* 0. 80, voor 38 Opcenten *f* 0. 30½, te zamen Een Gulden tien en een halve Cent.
De Ontvanger,
(*get.*) VAN BERKEL.

Voor Copie conform,
W E N T H O L T,
Procureur.

SCREW STEAM SHIPPING COMPANY
(INCORPORATED BY ROYAL CHARTER)
Wekelijksche Dienst
TUSSCHEN
ROTTERDAM EN LONDEN,
voor Goederen en Vee.

Het Engelsch Schroefstoomschip **EARL OF AUCKLAND**, Kapitein **William W. Appleton**, vertrekt WOENSDAG 23 NOVEMBER, des morgens vroeg.

Adres bij de Agenten GEORGE LEVINGSTON en J. A. HOUWENS, te Rotterdam, en W. H. CAREY & SON, 34 Mark Lane, Londen.

SNELVAART
TUSSCHEN
ROTTERDAM EN ANTWERPEN,
VOOR PASSAGIERS EN GOEDEREN,
met de **STOOMBOOTEN**
TELEGRAAF III & IV,
BEHOORENDE TOT DE SNELSTVARENDE VAN EUROPA.

Deze nieuw expresselijk voor den Vervoer van Passagiers gebouwde Stoombooten, hebben schoon gemeubileerde Kajuiten, waarbij een Dames-Salon met Piano en een Paviljoen, hetwelk afgehuurd kan worden.

NOVEMBER 1859.

Van ROTTERDAM.		U. M.	Van ANTWERPEN.		U. M.
23 Woensdag	's morgens	6.30	21 Maandag	's morgens	8.30
26 Zaturdag	„	9.—	24 Donderdag	„	11.—
			30 Woensdag	's nachts 29.30	2.30

Te ZIJPE wordt voor Zierikzee en Brouwershaven op de heen- en terugreis aangelegd; aldaar staat eene zeer goed ingerigte Diligence gereed, die **van Zijpe naar Zierikzee**, na aankomst der Stoombooten, vertrekt en **van Zierikzee naar Zijpe** in correspondentie op de Stoombooten rijdt.

PASSAGIERS-VRACHTEN.
Eerste Plaats, Paviljoen, ***f* 4.50.** Tweede Plaats, 1e Salon, ***f* 2.50**, Heen en Terug ***f* 4.**— Derde Plaats, 2e Salon, ***f* 1.50.** Heen en Terug ***f* 2.50.** — **Passagiers-Bagage vrij.** Kinderen beneden de 10 jaren **halve Vracht.**

Hollandsch-Belgische Stoomboot-Onderneming.
GOEDERENDIENST
tusschen AMSTERDAM, ROTTERDAM, DORDRECHT, ANTWERPEN en BRUSSEL, met de Stoomschepen **„de Stad Rotterdam"** en **„de Stad Brussel"**. Vertrek van ROTTERDAM **wekelijks**.
ROTTERDAM, Boompjes, wijk 1, n.° 21. **VERWEY & Co.**, *Cargadoors-Expediteurs.*

STOOMBOOTVAART
TUSSCHEN
ROTTERDAM. HULL. GOOLE.
Voor PASSAGIERS en GOEDEREN.

Het Stoomschip **NORFOLK**, Kapitein J. LEETHAM, vertrekt van **ROTTERDAM** ***iederen Woensdag morgen***, en van **HULL** en **GOOLE** ***iederen Zondag morgen.***
Ligplaats **einde Leuvehaven**, oostzijde.
Adres: *HUDIG & PIETERS*, Agenten te Rotterdam, Boompjes, 1—108.

STOOMVAART-VEREENIGING DE MAAS.
ROTTERDAM-TRIEST.
Het Stoomschip CORNELIA, Kapit. ***J. J. Muntendam***,
vertrekt *Woensdag 23 dezer* naar TRIEST en laadt Goederen voor
GIBRALTAR, PALERMO, ANCONA en VENETIË.

Het Stoomschip BALMORAL, Kapitein ***D. Lovius***,
vertrekt *Woensdag 30 dezer* naar
BRISTOL EN CARDIFF.
Adres BOUTMY & Co. — JOHs. OOMS Ez. & Co.

De PILLEN van HOLLOWAY
bezitten eene verbazende kracht ter Herstelling van eene ALGEMEENE VERZWAKKING.

Afschrift van eenen Brief van JOHANNES ADRIANUS VAN DER WERF, te Samarang, aan Professor **Holloway:**
„ Mijnheer! Sedert een aantal jaren leed ik aan eene trapswijze toenemende Verzwakking en was op het punt van te bezwijken; ook verklaarden mijne Geneesheeren dat er geene hoop op herstel was, toen ik eindelijk besloot uwe **Pillen** te beproeven. Na die vijf weken gebruikt te hebben begon mijn toestand zeer te verbeteren en na verloop van twee maanden was ik geheel hersteld. (*get.*) J. A. VAN DER WERF."

Zijn op *franco* aanvrage a contant te bekomen bij den Heer **P. J. H. GILTAY**, Depôthouder te **Dordrecht;** aan het Hoofd-Depôt bij den Heer **J. STRAATMAN**, te **'s Hertogenbosch;** alsmede in *Holloway's Etablissement* te **Londen**, 244. Strand, en te **New-York**, 80, Maiden-Lane.

DOOR HET VERMEERDERD DEBIET ZIJN DE OP NIEUW VERMINDERDE PRIJZEN NU DE VOLGENDE:
DOOSJES PILLEN van *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 6.75, *f* 13.50, *f* 20.50.
POTJES ZALF „ - 0.80, - 1.85, - 3.00, - 7.05, - 13.85, - 20.95.

LEVENS-VERZEKERINGEN
(Associations Tontinières.)
CAISSE PATERNELLE.
opgerigt in den jare 1841.
Ingeschreven Kapitaal *f* 170,000,000.
Informatiën en Prospectussen bij GEB. VAN GEETRUIJEN, in Effecten en Wissels.

SPAANSCHE KASTANJES.
Van Bilbao zijn te Vlaardingen aangebragt, per **de Maas**, Kapitein *W. Post*, **PUIKE KASTANJES**, welke bij den Reeder, voor **matigen Prijs**, te bekomen zijn.
A. HOOGENDIJK Jz.

Op Woensdag den 7 December 1859, des middags ten 12 ure, zal bij inschrijving op gezegelde Biljetten, met Opbod, in het Gemeentehuis te Rozenburg, publiek worden **Aanbesteed:**
Het **BOUWEN** van eene
Gemeenteschool
met Onderwijzerswoning,
zullende de aanwijzing geschieden op den dag te voren, van des voormiddags ten elf tot des namiddags ten twee ure.

De **Bestekken** zijn gedrukt op *franco* aanvrage te bekomen tegen betaling a 50 Cents, bij J. v. D. ENDT, Boekhandelaar te Maassluis.

Het POLDERBESTUUR van **den Bommel** zal op Maandag den 28 November 1859, des voormiddags ten 10 ure, op Polderskamer aldaar, Aanbesteden:
De LEVERING van
16000 Bossen *Hollandsch* RIJS,
1300 „ *Walchersche* PALEN,
1500 „ TUINLATTEN of HARINGBAND,
100 „ PALEN, lang 2 El 2 Palm.

Het Bestek zal van af den 17 dezer maand ter lezing liggen op Polderskamer van den Bommel en in het Logement van **B. Schenk**, te Ooltgensplaat.
Den Bommel den 16 November 1859.
VAN WEEL *Dr., Dijkgraaf.*
D. VAN WEEL, *Secretaris.*

TE HUUR,
met **Mei**, in de **Boomgaardslaan**,
een HUIS,
waarin **vijf Vertrekken, Alcoven, Keuken, Kelder, Zolder** en verdere **Gemakken**, met TUINTJE daarachter. Huurprijs *f* 270 's jaars.
En TE HUUR of TE KOOP,
dadelijk te aanvaarden,
een WINKELHUIS,
op goeden Stand.
Adres, tusschen 12 en 2 ure, bij D. VAN AMEYDEN VAN DUYM & ZOON, Schiedamsche Singel, hoek Boomgaardslaan.

Het HUIS,
TUIN en **ERVEN**, alsmede de **drie Perceelen BOUWGROND** met **TUINGROND** daarachter, aan den Schiedamschen Singel, nabij de Laurierlaan, te Rotterdam, op den 16 dezer door de Notarissen VAN DER HOEVEN & LORIÉ geveild, zullen op Woensdag 23 November 1859, des namiddags 5 ure, in het Notarishuis te Rotterdam, worden **Afgeslagen**, eerst elk afzonderlijk, daarna in combinatien en in massa.

A. VAN BINSBERGEN, J. F. SAUERBIER, L. J. PLEMP VAN DUIVELAND en JOSEPH JACOBSON, Makelaars te Rotterdam, zullen op MORGEN, Maandag den 21 November 1859, des middags ten 12 ure, in het Locaal aan den hoek van de Scheepmakershaven en Bierstraat, Veilen:
1057 doozen} ***NIEUWE***
381 kistjes} **SMYRNA VIJGEN.**
56 doozen Zwart ROZIJN.

J. N. VAN HOUTEN, M. BREUKELMAN, C. W. BREUKELMAN en J. N. VAN HOUTEN Jr., Makelaars te Rotterdam, zullen op Woensdag 23 November 1859, te Rotterdam, publiek Veilen:
4287 Singapore HUIDEN,
8265 Madras DITO.
Aangevoerd met de Schepen *Sterling, Sonora, Bengal Emperor* en *Madras;* waarvan de Notitie en Beschrijving bij tijds zullen worden uitgegeven.

☞ **Een JONG MENSCH,**
bekend met de **Vier Talen** en het **Italiaansch Boekhouden**, nog eenige uren ter zijner beschikking hebbende, wenschte die gaarne te besteden tot het **BIJHOUDEN van BOEKEN.** Adres, *franco*, onder letter A, bij den Boekverkooper C. W. DRAIJER, Korte Hoogstraat alhier.

☞ Om met **Februarij** in dienst te treden verlangt men eene
KEUKENMEID,
van de R. C. Godsdienst. Adres bij H. T. HENDRIKSEN, Boekhandel, Hoogstraat.

Bij den Muzijkhandelaar **W. C. DE VLETTER**, te Rotterdam, zijn de volgende
Nieuwe Muzijkstukken
van de Pers gekomen:
BREMER (JOH. B. H.) **24 Etudes élémentaires et mélodiques.** Anthologie des Œuvres de grands Maitres. Arrangées et doigtées pour le Pianoforte . . . . *f* 1.80.
COENEN (FRANS). Op. 16. **Sechs kleine Salonstücke**, fur Violine und Pianoforte. 2 Hefte . . . . *f* 2.50.
KWAST (J.) Op. 1. **Deux Sonatines** pour le Pianoforte. N.° 1. . . . . *f* 1.40.

De Erven **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA**, te *Groningen*, geven uit:
DE HUISVRIEND;
GEMENGDE LECTUUR
VOOR
BURGERS IN STAD EN LAND,
VERZAMELD DOOR
J. J. A. GOEVERNEUR.

Dit reeds gedurende zeventien jaren gunstig bekende TIJDSCHRIFT wordt uitgegeven in maandelijksche Afleveringen, elk van 2 a 3 vellen druks in dubbele kolommen imperiaal 8vo, zoodat er jaarlijks **26** vellen verschijnen, die te zamen een lijvig Boekdeel uitmaken en door den duidelijken, maar compressen druk den inhoud bevatten van 104 vellen gewoon groot octavo.

De rijke inhoud is verdeeld in Schetsen, Verhalen, Volksoverleveringen enz., in Bijdragen tot Natuur-, Landen- en Volkenkennis, in stukjes ons maatschappelijk, burgerlijk en huiselijk leven betreffende, in kleinere stukjes van gemengden inhoud, in Gedichten en Rijmen. Een beoordeelaar zegt van de **Huisvriend:** „wie eene onderhoudende, afwisselende, nuttige en aangename lectuur verlangt, in een goeden geest geschreven, nu eens ernstig, dan vrolijk, doorgaans in behagelijken stijl, **die schaffe zich den Huisvriend aan.**"

De prijs van den **Huisvriend** is voor iederen Jaargang ***f* 3.**

Men teekent in bij alle Boekhandelaren in dit Rijk, bij wie enkele Afleveringen ter inzage te bekomen zijn.

INHOUD van de 11de Aflevering van den loopenden Jaargang: Meisjesbrieven; **Ottilie Wildermuth** nageschreven door J. J. A. G. — Een goed Huismiddel. — Voorheen en thans. — De Westmaner-Eilanden; naar Dr. **G. Hartwig.** — Geweten. — De Meisjes-Verkoop. — Een Woord van **Lessing.** — Volksverhalen uit Bretagne; naar **Claire von Glümer.** — IV. **Bertrand du Gueselins** wonderlijke Vrijerij en Huwelijk. — In 't Gebergte. — Post hoc — ergo propter hoc; of omdat het daarna gebeurt, gebeurt het ook daarom. — Overdragtelijk. — Stonden des heils. — Opmerkingen van een oud man.

NIEUWE SCHOUWBURG,
op de Kruiskade.
KONINKLIJKE HOLLANDSCHE TOONEELISTEN,
Directie: ***BREEDÉ & VALOIS.***
(Abonnement niet gangbaar.)
ZONDAG 20 NOVEMBER 1859:
MARTIN DE KRUIJER,
groot Drama in 3 Tijdvakken, naar het Fransch van *Gormon* en *Grangé*, door B. L. Muziek van *Fossey*.
In het Eerste Bedrijf:
PAS DE DEUX,
door den Heer en Mad. ZINCK.
Bij den aanvang van het Derde Bedrijf:
PAS DE MATELOT,
door den Heer ZINCK.
Aanvang ten ACHT ure.
1ste Rang *f* 1.49. Parterre *f* 1. Galerij 40 Cts.
Na negen ure worden geene HALVE LOTEN **afgegeven.**

VERTREK der SPOORTREINEN.
Hollandsche Spoorweg.
Van Rott. naar Amsterdam: 7.30, 11.40, 3.30, 6.30.
„ „ alleen n. 's Hage: 9.45 's morg. en 9.35 's av.
„ Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.30, 4.30, 7.30.
„ 's Hage alleen n. Rott.: 8.30. 's morg. en 3.40 's midd.
Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.
Van Rott. naar Antwerpen en Breda: 10.15, 3.—.
„ Dordrecht naar Rotterdam: . . . . 10.40, 3.20.
„ Breda naar Antwerpen en Rott.: 6.50, 12.35.
alleen naar Antwerpen en Moerdijk: 5.20.
„ Antwerpen naar Breda en Rott.: 7.45, 12.20.
alleen naar Breda en Moerdijk: 5.25.
Rhijn-Spoorweg.
Rott. n. Utr., Amst., Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.15, 7.15
Amst. n. Utr., Amst., Arnh.: 7.20, 10.35, 12.30, 2.30, 6.—, 7.45
Arnh. n. Utr., Amst., Rott.: 6.30, 9.45, 11.35, 12.30, 6.50.
Utr. n. Rott. 6.30.— Utr. n. Amst. 6.45, beide behalve Zondag.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

ZONDAG en MAANDAG
den 20 en 21 November 1859, N.º 277.

BINNENLAND.

's GRAVENHAGE den 19 November.

Morgen ten 12 ure zal bij Z. M. den Koning eene audientie plaats hebben.

— Men verneemt dat de heer mr. D. Everwijn, attaché bij het Departement van Buitenlandsche Zaken, als zoodanig is toegevoegd aan Zr. Ms. gezantschap te Madrid.

— De 1ste luit. A. C. L. van Son, van het instructie-bataillon te Kampen in garnizoen, is alhier aangekomen om bij het Departement van Oorlog werkzaam te zijn. De 1ste luit. H. F. C. A. van der Plas is in zijnen rang en ancienneteit bij gemeld bataillon overgeplaatst.

— Gisteren zijn de personen, die verzocht hebben als leerling-telegrafist in aanmerking te komen, aangeschreven, zich voor het vergelijkend onderzoek aan het Ministerie van Binnenlandsche Zaken te doen vinden, op donderdag 1 december aanstaande, des voormiddags ten 8 ure.

— Heden ochtend zijn alhier proeven genomen met eene nieuw gelegde brandput in de Parkstraat, welke volkomen aan de verwachting hebben beantwoord. Vier brandspuiten hebben overvloed van toevoer gekregen, zoodat bij de voorgenomen demping van verscheidene grachten binnen deze gemeente, deze nieuwe constructie van brandspuiten met goed gevolg in werking zal kunnen worden gebragt.

— Op het eerstvolgende concert der Maatschappij *de Toekomst* zal o. a. ten gehoore worden gebragt, de groote symphonie van Verhulst, onder de leiding van den componist, benevens de ouverture *Rienzi* van *Wagner.*

— Een aantal kinderen is weder uit naam van H. M. de Koningin-Moeder op de naaischool te Scheveningen geplaatst. Ook heeft er gisteren aan onderscheidene behoeftige gezinnen uitdeeling van onderstand in kleedingstukken en geld plaats gehad.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Zaturdag 19 November.

Voortzetting der beraadslagingen

over het ontwerp betrekkelijk de

SPOORWEGEN.

De beraadslaging werd geopend over art. 1 van het wetsontwerp, luidende aldus:

„De artt. 3, 58, 79, 81, 82, 83 en 84 van de voorwaarden der concessie sub 1º bedoeld, zoo als die, onder dagteekening van den 15den september 1859, door onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Finantien is verleend, worden bekrachtigd.

Op dit art. was voorgesteld een amendement door de heeren Kingma, Idserda en Wijbenga, van den navolgenden inhoud:

„Deze bekrachtiging treedt in werking zoodra de concessie voor den Noorderspoorweg zal zijn aangevuld met eene spoorweglijn tusschen Leeuwarden, over Heerenveen, naar Meppel, op welke lijn dan almede alle bepalingen bij de tegenwoordige wet bekrachtigd, van toepassing zullen zijn, met verhooging van het in art. 81 der tegenwoordige concessie bepaalde maximum van door den Staat te waarborgen renten, naar evenredigheid van het bedrag der begrooting van kosten van aanleg der hier bedoelde lijn."

Dit amendement werd door den heer Kingma toegelicht, waarbij hij bovenal betoogde, dat de Regering zelve had verklaard dat de concessionarissen reeds de concessie van de lijn Leeuwarden-Meppel hadden aangevraagd; dat de groote meerderheid der Kamer zich voor die lijn had verklaard; dat die lijn dan ook de meest productive beloofde te zijn, en dat de voorstellers derhalve het vertrouwen koesterden, dat de Kamer zich met hun amendement zoude vereenigen.

Over dit amendement ontstond eene breedvoerige discussie, te midden van welke de heer Reinders een ander amendement voorstelde. Alvorens van die discussie een beknopt overzigt te geven, deelen wij den tekst van dit tweede amendement mede, omdat de beraadslaging later over de twee amendementen tegelijk liep. Het amendement van den heer Reinders luidde volgenderwijs:

„Ingeval concessionnarissen bereid zijn of wel anderen aanvraag doen om den spoorweg, omschreven in art. 4 litt. C van de verleende concessie van den Noorderspoorweg (de lijn van Groningen naar de Hannoversche grenzen) te willen aanleggen en exploiteren, waarborgt de Staat, onder gelijke bepalingen en voorwaarden, als in opgenoemde concessie zijn opgenomen, een jaarlijksch bedrag van 4½ ten honderd voor dividend en inkoop van het benoodigd kapitaal. In dit geval wordt het cijfer van guarantie, in art. 81 van meer genoemde concessie verhoogd, echter met geen hooger bedrag als het dividend en inkoop bedraagt, voor het benoodigd kapitaal tot aanleg van den weg."

De heer *de Poorter* gaf in overweging om bij aanneming van de lijn Leeuwarden-Meppel, die van Groningen-Assen te doen vervallen; hij had bezwaar in de grootere lasten die anders door de aanneming van het amendement Kingma op de schatkist zouden worden gelegd.

De heer *van Hoëvell* juichte het amendement Kingma toe, omdat de aanneming zou wegnemen het hoofdbezwaar dat de meeste leden tegen de rigting van de Noorderlijn hadden. Hij ondersteunde het amendement vooral, omdat hij geloofde dat bij aanneming de concessionarissen zich nog wel eens zouden bedenken om dan ook de lijn Groningen-Assen aan te leggen. De uitkomst van de aanneming van het amendement zou evenwel hetzelfde gevolg moeten hebben als gehad zou hebben de aanneming van het amendement Thorbecke, waarvan de behandeling door de Kamer gisteren was geweigerd; den concessionarissen zou namelijk moeten worden gevraagd, of zij in de nieuwe voorwaarden genoegen namen. De practische uitkomst van de behandeling van dit amendement kon dus zijn dezelfde als die men zou verkregen hebben, indien de Kamer had kunnen goedvinden het amendement der heeren Thorbecke c. s. te behandelen.

De heer *Hugenholtz*, constaterende dat naar zijne zienswijze de rigting der Noorderlijn bijna algemeen was afgekeurd, ondersteunde het voorgedragene amendement der heeren Kingma c. s., omdat de concessionarissen zelve reeds hun voornemen tot den aanleg der lijn hadden te kennen gegeven. Op nieuw trad de spreker daarbij in eene opsomming van de bezwaren, welke reeds vroeger door hem tegen de Noorderlijn waren ontwikkeld.

De heer *van Zuylen van Nyevelt* betreurde gewis de onverzettelijkheid der Regering, om te blijven vasthouden aan de aangenomen rigting, en zou dus uit dat oogpunt gaarne het voorgedragen amendement van de heeren Kingma c. s. zien tot stand komen; van den anderen kant echter had hij groote bezwaren. Men zou aan de schatkist nog grootere lasten opleggen, zonder zelfs daarvan het bedrag te kennen. Bovendien zou men nu twee concurrerende lijnen gaan leggen, ten gevolge waarvan de waarschijnlijke opbrengst aanzienlijk minder zou worden. Hij was het toch niet eens met den heer van Hoëvell, dat het den concessionarissen vrij zou staan na aanneming der wet over den aanleg van de lijn Groningen-Assen te beslissen. Kwam de wet tot stand, de concessionarissen zouden die lijn moeten leggen.

De heer *Reinders* lichtte zijn voorstel toe, met eenvoudig te verklaren, dat het zijne bedoeling was om het werk niet te doen staken, doch vooruit te doen bepalen, dat, indien de lijn naar de Hannoversche grenzen werd aangelegd, de Staat dan ook de rente zou guaranderen.

De heer *Dommer van Poldersveldt*, ofschoon mede betreurende dat de Regering noch de lijn naar Hannover noch die van Meppel in de concessie had opgenomen, zag zich echter verpligt tegen de beide amendementen te stemmen, omdat hij overtuigd was, dat het nu noodzakelijk was om zonder eenig verder oponthoud het groote werk tot stand te brengen, zijnde hij tevens overtuigd, dat de drang der omstandigheden den aanleg dier lijnen wel verzekeren zou.

De heer *van der Linden* betoogde even als de heer van Hoëvell dat de voorgedragen amendementen praktisch dezelfde uitkomst konden hebben, als het voorstel van de heeren Thorbecke c. s. Wat de amendementen zelve betrof, gaarne had hij in de concessie de opneming der daarbij bedoelde lijnen gezien; maar hij maakte, op dezelfde gronden als de heer van Zuylen tegen de aanneming dier amendementen bezwaar. Alleen dan zou het finantieel bezwaar niet drukken, wanneer te gelijk bij het amendement van de heeren Kingma c. s. werd bepaald, dat de lijn Groningen-Assen zou worden opgeheven.

De heer *van Nispen van Sevenaer* was het, ten aanzien van het amendement van de heeren Kingma c. s. eens met den vorigen spreker, en wat het amendement van den heer Reinders betrof meende hij, dat de lijn naar de Hannoversche grenzen niet moest worden aangelegd voor dat de aansluiting had plaats gegrepen van den weg van Hamburg op Leer, omdat anders de voordeelen van het binnenlandsch verkeer zouden worden geschonken aan de Hannoversche westbaan.

De heer *Elout van Soeterwoude* achtte op zich zelf de aanneming der beide amendementen wenschelijk, voor zoover de aanleg van de daarin bedoelde lijnen werkelijk noodig was; maar hij moest bezwaar maken tot die aanneming mede te werken, omdat hij niet durfde grootere lasten op de schatkist te leggen.

De heer *Sander* betoogde dat de heden voorgestelde amendementen eene geheel andere strekking hadden dan het voorstel van de heeren Thorbecke c. s., ofschoon hij ook die amendementen moeijelijk zou kunnen aannemen.

De heer *van Diggelen* verklaarde zich mede tegen de twee amendementen, op grond 1º, dat de rigting door de Regering aangewezen voor de toekomst de meest belovende zou zijn, en 2º, omdat hij van oordeel was, dat eene wet als de onderhavige niet vatbaar was geamendeerd te worden.

De heer *Storm van 's Gravesande* meende dat, indien de Kamer niet wilde terugkeeren op het terrein, waarop zij gisteren bijna was gekomen, de Kamer dan ook niet kon bepalen dat eene lijn in de concessie opgenomen, vervallen zou. Daarentegen, nu de concessionarissen reeds aanvragen hadden gedaan voor de lijn Leeuwarden-Meppel, stond het der Kamer wel vrij om het amendement Kingma aan te nemen. Hij zou echter daarbij gaarne zien dat het bedrag der renteguarantie, volgens zijne berekening voor de beide lijnen circa 5 ton bedragende, in de twee amendementen werd opgenomen.

De heer *Wybenga* (een der voorstellers van het amendement Kingma) verdedigde dat amendement, door voor te lezen o. a. een advies van de Kamer van koophandel te Harlingen, ten betooge dat de handel van Harlingen verlangde, datgene wat nu was voorgesteld. Hij achtte het bovendien, na al de gevoerde discussien, bijna onmogelijk dat de Kamer aan dat voorstel hare goedkeuring niet hechten zou.

De heer *Minister van Binnenlandsche Zaken*, constateerde vooraf, op eene daartoe betrekkelijke vraag van een der sprekers, dat, indien de Regering zich gisteren niet had gemengd in de discussien over het voorstel der heeren Thorbecke c. s., dit alleen geweest was, omdat het gold eene questie van het reglement van orde der Kamer, waarin de Regering zich niet had te mengen. Daarna verklaarde de Minister dat de Regering tegen de beide amendementen groot bezwaar had, niet omdat ze de daarbij voorgestelde rigtingen afkeurde, maar omdat men door de opneming van die amendementen in de wet inderdaad de concessie zou verbreken, voor het geval dat de concessionarissen niet zouden goedvinden de gewijzigde voorwaarden aan te nemen. Er bestonden echter nog andere bezwaren. Vooreerst zou de schatkist een grooter guarantie-bedrag moeten dragen. In de tweede plaats zou binnen den nu reeds zoo korten tijd nog aanzienlijk meer werk moeten worden verrigt. In de derde plaats zou de uitbreiding der concessie noodzakelijk maken vermeerdering van kapitaal, hetgeen het tot stand komen van de vennootschap nog moeijelijker zou maken. Het is waar, de concessionarissen hadden aanvrage gedaan om den aanleg van de lijn Leeuwarden-Meppel, maar die zaak moest afzonderlijk worden behandeld, en op nieuw te zijner tijd aan de goedkeuring der Staten-Generaal onderworpen worden. Wat het amendement betrof van den heer Reinders, meende de Minister dat in de aansluiting aan Hannover eerst dan voordeel zou zijn gelegen, wanneer te Leer de aansluiting over Oldenburg naar Hamburg zou hebben plaats gehad; in dat geval zou de Regering niet nalaten met alle kracht de tot standkoming van die lijn te bevorderen.

De heer *Minister van Finantien* gaf van zijne zijde met een paar woorden te kennen, dat hij ernstig bezwaar had tegen elke uitbreiding van het plan, ten gevolge waarvan de rentelast zou worden verzwaard, en dat hij uit dien hoofde zich tegen de aanneming der amendementen moest verklaren.

De heer *Dirks* gaf over deze Reg.-verklaringen zijn leedwezen te kennen, en meende vooreerst dat de lijn Leeuwarden-Meppel niet binnen 6 jaren behoefde te worden afgewerkt, en ten tweede dat het finantiële bezwaar, bij het uitgeven van zoo vele millioenen niet zoo sterk wegen kon; want dat men hier moest denken: komt men over den hond dan komt men over den staart.

Nadat de heer *Hugenholtz* op nieuw zijne bezwaren tegen de rigting van de Noorderlijn ontwikkeld en verklaard had, dat hij in de beloften der Regering ten aanzien van toekomstige plannen niet veel vertrouwen had, merkte de heer *Minister van Finantien* ten aanzien van de opmerking van den heer Dirks op, dat hij Minister geloofde dat de hond waarvan gesproken was meer staarten had dan één en zelfs dat die staarten zeer lang zouden zijn. Tegen elke uitbreiding van het plan moest de Minister zich dus blijven verzetten.

De heer *van Hall* verklaarde zich mede tegen de amendementen, ook op grond, dat den Staat vooral geene zwaardere lasten mogten worden opgelegd.

De heer *Reinders* betoogde dat zijn amendement geene uitbreiding van plan bedoelde, want dat zijn voorstel slechts sprak in de onderstelling dat de lijn zou worden aangelegd, maar dezen aanleg zelve niet impératief voorschreef.

De heer *van der Linden* kwam op zijne vroegere opmerkingen terug ten aanzien van de wenschelijkheid, om de lijn Groningen-Assen te doen vervangen door de lijn Leeuwarden-Meppel. Ten aanzien van het zuidelijk gedeelte der Noorderlijn ontwikkelde de spreker het bezwaar, dat de lijn van Zutphen zich niet omboog over Delden naar Hengelo; dan toch zou door verlenging van het kanaal van Almelo dat geheele bloeijende nijverheidsdistrict met de spoorwegen zijn verbonden.

De heer *van Hoëvell* wilde, ten gevolge van de tot dus ver gevoerde discussie, eene poging wagen, om de lijn van Groningen-Assen te doen vervangen door de lijn Leeuwarden-Meppel. Dientengevolge stelde hij een sub-amendement voor, op het amendement van de heeren Kingma c. s. van den navolgenden inhoud:

„Deze bekrachtiging treedt in werking zoodra in „deze concessie de lijn van Meppel over Assen naar „Groningen zal zijn vervangen door eene spoorweglijn „van Leeuwarden langs Sneek en Heerenveen naar „Meppel, op welke lijn dan almede al de bepalingen „bij de tegenwoordige wet bekrachtigd, van toepassing „zullen zijn, voor zooveel noodig, met verhooging „van het in art. 81 der tegenwoordige concessie bepaalde maximum van door den Staat te waarborgen „renten, naar evenredigheid van het meerdere bedrag „der begrooting van kosten van aanleg der hier be„doelde lijn."

De heer *Thorbecke* betoogde dat er tusschen de thans aanhangige amendementen en zijn voorstel van gisteren, wat de strekking betreft geen verschil was; want dat de aanneming van die amendementen ook nu het gevolg zou moeten hebben, dat de verdere discussie geschorst werd, om vooraf met de concessionarissen in nader overleg te treden. Het deed hem echter leed, dat hij aan die amendementen zijne stem niet kon geven, omdat hij het met den Minister van Finantien volkomen eens was, dat men het plan niet meer mogt uitbreiden, daar zijn voorstel op gisteren juist de strekking had, om zelfs het Regeringsplan nog in te krimpen.

De debatten over art. 1 en de daarop voorgestelde amendementen gesloten zijnde ging de Vergadering tot stemming over.

Het amendement van de heeren Kingma c. s. werd **verworpen** met 60 tegen 11 stemmen.

Tegen: Schimmelpenninck van der Oije, Luyben, Meeussen, Bieberstein, Schimmelpenninck, Olivier, Poortman, Dullert, Thorbecke, Elout, Hoffman, Strens, van der Linden, van Hall, Meylink, Bots, Heemskerk, van Akerlaken, Sander, de Lom de Berg, Wintershoven, van Hoëvell, Begram, Delprat, Betz, Oomen, Slicher, van Heukelom, Godefroi, de Brauw, van Franck, Anemaet, Sloet, Dommer, van Reede, Mackay, Hengst, van Twist, de Poorter, Wintgens, Zijlker, Westerhoff, van der Veen, Wichers, van Diggelen, van Eck, Gevers, van der Poel, de Kempenaer, van Heiden Reinestein, van Voorthuysen, Hoynck, van Zuylen, van Asch van Wijck, Beens, van Nispen, Jespers, van Lijnden, Hoekwater en de Voorzitter.

Voor: Reinders, Dirks, Idserda, Wijbenga, Hugenholtz, Kingma, Kien, van Foreest, Lycklama, Storm van 's Gravesande, Taets van Amerongen.

Het amendement van den heer *van Hoëvell* werd **verworpen** met 46 tegen 25 stemmen.

Voor: Schimmelpenninck van der Oije, Luyben, Elout, van der Linden, van Hall, van Akerlaken, Lycklama, Hoekwater, Kingma, Idserda, Begram, de Brauw, Hugenholtz, van Reede, Mackay, Wijbenga, de Poorter, Wintgens, Kien, Dirks, Taets van Amerongen, van Voorthuysen, van Zuylen, van Asch van Wijck, en van Nispen.

Tegen: Wichers, Reinders, Westerhoff, Zijlker, van Heiden Reinestein, van der Veen, Storm van 's Gravesande, Sloet, van Hoëvell, Thorbecke, Dullert, van Lijnden, Dommer, de Kempenaer, Poortman, van Foreest, Heemskerk, Godefroi, van Franck, van Twist, van Heukelom, Schimmelpenninck, Hoffman, Hoynck, Olivier, Betz, Gevers Deynoot, Delprat, Sander, van der Poel, Slicher, van Eck, van Diggelen, Anemaet, Meeussen, Oomen, Jespers, Beens, Bots, Meylink, van Wintershoven, de Bieberstein, Strens, de Lom, Hengst en de Voorzitter.

Art 1 van het wetsontwerp (houdende bekrachtiging van de Noorderlijn) werd **aangenomen** met 42 tegen 29 stemmen.

Voor: Dullert, Hoffman, Strens, van der Linden, Meylink, Bots, Sander, de Lom de Berg, Wintershoven, van Hoëvell, Delprat, Betz, Reinders, Oomen, Slicher, de Brauw, Anemaet, Sloet, Dommer van Poldersveldt, Mackay, Hengst, van Twist, Zijlker, Westerhoff, van der Veen, Wichers, van Diggelen, Dirks, van Eck, Gevers, van der Poel, de Kempenaer, van Heiden Reinestein, Hoynck, van Zuylen, Beens, Jespers, Hoekwater, Schimmelpenninck van der Oije, Meeussen, de Bieberstein, Schimmelpenninck.

Tegen: Olivier, Poortman, van Foreest, Thorbecke, Elout, van Hall, Heemskerk, van Akerlaken, Lycklama, Kingma, Idserda, Begram, van Heukelom, Godefroi, van Franck, Hugenholtz, van Reede, Wijbenga, de Poorter, Wintgens, Kien, Taets van Amerongen, van Voorthuysen, Storm van 's Gravesande, van Asch van Wijck, van Nispen, van Lijnden, Luyben en de Voorzitter.

Nadat de Vergadering voor een kwartier uurs hare werkzaamheden had geschorst, werd de beraadslaging geopend over art. 2 der voordragt, houdende de bekrachtiging der Zuiderlijn.

Dit artikel is van den volgenden inhoud:

„De artt. 4, 60, 81, 83, 84, 85 en 86 van de „voorwaarde sub 2 bedoeld, zoo als die onder dag„teekening van den 8 september 1859 door onze „Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Finantien „is verleend, worden bekrachtigd."

De heer *Poortman* voerde over dit art. het eerst het woord. Hij maakte eene vergelijking tusschen de voorgestelde lijn van Rotterdam naar den Moerdijk, en die door anderen en ook door hem begeerd van Utrecht naar Boxtel. Uit een [illegible] oogpunt zou voor hem de eerste aannemelijker zijn [illegible] om de groote ontwikkeling in handel e[illegible] enz., in Rotterdam aanwezig, in welken [illegible] belang stelde. Maar de andere kwam hem voor het meest doeltreffend te zijn, terwijl daaraan de meeste behoefte bestond ter bevordering van het personen- en goederen-vervoer en het binnenlandsch en internationaal verkeer, als midden door het Land, gelijk eene stamlijn loopende. Hierbij trad hij in uitvoerige beschouwingen en wederleggingen van hetgeen in den loop der beraadslagingen door sommigen ten voordeele van eene verbinding van Rotterdam met den Moerdijk was aangevoerd. Vooral had hij hierbij het oog op de bewering dat die laatste aansluiting zou moeten strekken om den doorvoerhandel voor Rotterdam bevorderlijk te zijn en daarmede de mededinging van Antwerpen te kunnen doorstaan. Amsterdam echter meende hij, dat door den aanleg van den bedoelden weg bovenmatig zou worden benadeeld, hetgeen hij onbillijk achtte, te meer daar Rotterdam in dezelfde omstandigheden verkeerde als de eerste stad, vooral met betrekking tot het bezit van waterwegen; terwijl de hoofdstad in vergelijking van de andere niet in zoo bloeijenden toestand verkeerde, ofschoon zij de eerste handelstad des Rijks was. Deze behoorde z. i. alzoo het eerst geholpen te worden, al mogt haar minder gunstige toestand als een gevolg van gebrek aan energie aan te merken zijn. Door den aanleg van een spoorweg, gelijk hij dien wilde en door vele autoriteiten aangeprezen werd, zou het nadeel van de minder gunstige ligging van Amsterdam, zoo als sommigen die opgaven, in vele opzigten opgeheven en de handel in allen deele daardoor verlevendigd worden. Noch uit een handels of finantieel of technisch, noch strategisch oogpunt was naar zijne meening de door hem aangeprezen lijn onuitvoerlijk.

De heer *Godefroi* constateerde de resultaten die z. i. de discussien hadden opgeleverd in verband met zijne eerste rede. De dubbele overbrugging was volgens hem niet geregtvaardigd geworden door overwegende motiven van algemeen belang. Uit het oogpunt van het internationaal verkeer was de overbrugging over den Moerdijk niet noodig, want volgens hem was de transito-handel in België achteruit en die van Rotterdam vooruit gegaan, zoodat althans in dat opzigt Rotterdam voor de concurrentie met Antwerpen den spoorweg niet behoefde. Bovendien waren de vrachten langs den Rijn met inbegrip van de tollen ⅓ minder dan die over de spoorwegen. Zoo was ook de Oostelijke overgang niet door het algemeen belang geregtvaardigd. De hoofdreden daartoe opgegeven was de meermalen besproken eisch van Pruissen, maar hij meende dat de Regering zelve zou erkennen dat het niet met hare waardigheid overeen zou komen, indien zij besloot tot de overbrugging bij Nijmegen alleen omdat Pruissen het eischte. Evenmin had de spreker het Regeringsplan geregtvaardigd gezien uit het oogpunt van het binnenlandsche verkeer, daar de Zuiderlijn niet alleen uitsloot juist de meest bevolkte streken en steden, maar Amsterdam dwong een grooten omweg te maken om naar 's Bosch te komen. Aan den strijd moest een einde komen; spreker begreep dit, maar hij moest toch verklaren dat de Regering, hier waar het aankwam om zoo verschillende strijdige belangen te conciliëren, naar zijne meening haar pligt niet had vervuld.

De heer *de Poorter* verklaarde zijne stem aan de Zuiderlijn te zullen geven, indien de Regering terugkwam op haar vroeger plan en de lijn van Tilburg op 's Bosch naar Helmond leidde.

Ook de heer *van Heukelom* wenschte alleen de resultaten van de gevoerde discussien te constateren. De rigting der lijnen had het doel om den transitohandel te bevorderen, maar de Minister van Finantien was in gebreke gebleven te bewijzen, dat die transitohandel langs spoorwegen zou plaats hebben. In de tweede plaats was het geconstateerd dat men hier eene wet zou aannemen, van welke men niet zou weten tot welke enorme lasten zij zou verbinden; want dat de Regering volstandig had geweigerd inlichtingen te geven omtrent de berekeningen waarop steunde de raming van kosten voor de overbrugging over den Moerdijk.

De heer *Sander* wenschte niet te treden in het pleidooi, door den heer Poortman gevoerd voor Amsterdam contra Rotterdam, maar veeleer van het woord af te zien, gelijk andere sprekers hadden gedaan, ten einde nog in deze zitting in de zaak eene eindbeslissing te kunnen nemen. Alleen wilde hij aan de Kamer ter geruststelling mededeelen, dat een zeer bekwaam ingenieur ook hem had verzekerd, dat de overbrugging over den Moerdijk voor de geraamde kosten mogelijk was.

De heer *Schimmelpenninck van der Oije* merkte vier punten op: 1º, dat hij geen woord meer over de rigting der lijnen spreken zou, 2º, dat het hier gold eene uitgave van 27 millioenen voor rivier-overgangen, en dat die enorme uitgave toch wel waardig was, dat men nog eens in overweging nam of die uitgave wel onvermijdelijk noodzakelijk zou zijn, 3º, dat polderbesturen en waterstaat allen uit een mond verklaren, dat de overbrugging bij Maarsbergen weinige gevaren opleverde, maar dat die bij Arnhem en Nijmegen nooit zonder gevaar zou zijn, en 4º, dat in zes jaren tijds 100 millioenen zouden moeten worden verwerkt, waardoor zeer zeker opdrijving van arbeidsloonen en materialen het gevolg zou zijn. Wanneer uit de tegenwoordige discussien gebleken was, dat ten minste de helft der Natie ingenomen was tegen de Zuiderlijn, en wanneer men dan middelen aan de hand gaf om die bezwaren tijdelijk te wijzigen, dan bevreemdde het den spreker, dat de Regering weigerde zoodanige conciliatoire middelen aan te grijpen.

De heer *Minister van Binnenlandsche Zaken* beantwoordde de vorige sprekers zeer kort. Hij betoogde op de reeds meermalen ontwikkelde gronden, dat Amsterdam door de Zuiderlijn niet werd benadeeld; integendeel, dat door den weg Utrecht-'s Bosch, Amsterdam behalve naar 's Bosch voor overal elders een omweg zou moeten maken. Voorts was de oostelijke overbrugging niet enkel ten behoeve van Pruissen vastgesteld, maar omdat de Regering vermeende dat die rigting de beste was. Wat betreft de herhaalde klagten van den heer van Heukelom wegens het niet overleggen van de gedetailleerde berekeningen, waarop steunde de raming van kosten voor de brug over den Moerdijk, herhaalde de Minister dat dergelijke berekeningen nog nooit aan de Kamer waren overgelegd, en dat, al ware zulks geschied, het zeer twijfelachtig was, of de heer van Heukelom dan wel veel verder zou zijn gekomen. De Minister eindigde met te herinneren, dat indien de heer Schimmelpenninck van der Oije regt had van te beweren dat minstens de helft der Natie ontevreden was met de Zuiderlijn, hetgeen de Minister echter niet toestemde, dan hetzelfde resultaat zou worden verkregen door aanneming van de lijn Utrecht-'s Bosch want dan zou de andere helft der Natie, d[illegible] tevreden was, dan ontevreden zijn.

De heer *van Hall* maakte de opmerking dat hij

et voornemens geweest was andermaal het woord : voeren, maar dat hij nu toch moest opkomen tegen :e bewering van den Minister dat Amsterdam niet door :e Zuiderlijn zou worden benadeeld. Hier trad de preker in een betoog, hoe Amsterdam werkelijk door :e voorgedragen lijn verpligt zou zijn om langs groote mwegen naar het buitenland te komen; een betoog at reeds herhaaldelijk bij deze discussien geleverd is.

De heer *van Twist* had het plan niet om iets te etoogen, maar wenschte alleen en résumé de redenen p te geven, waarom hij voor het wetsontwerp zou temmen. Die redenen waren de volgende: 1⁰, bij erhaling hadden de ambtenaren van den waterstaat olhard in hun gevoelen, dat de overbrugging der ivieren bij Culenborg de gevaarlijkste is en hij had ls leek den moed niet om die waarschuwingen in len wind te slaan; 2⁰, in het algemeen belang gaf hij meer de voorkeur aan twee overgangen aan beide inden des Lands dan aan ééne overgang in het nidden; door die twee overgangen werd een veel grooter aantal belangen gebaat; 3⁰, door de twee overgangen werden de belangen en het verkeer van de hoofdstad niet benadeeld. Alleen werd de weg naar Noordbrabant iets verlengd, doch dat belang scheen hem toe zoo groot te zijn, dat andere groote belangen daarvoor zouden moeten zwichten; 4⁰, aan een centraal punt te Utrecht hechtte hij, op de gronden die hij daarvoor had vernomen, geene waarde; 5⁰, het verschil in kosten was niet zoo groot dat men daarvoor behoefde te worden afgeschrikt om twee rivierovergangen te maken, en dit te minder omdat hij het om meer dan eene reden er voor hield dat één overgang op den duur toch niet voldoende zou zijn; en 6⁰, dat hij, ofschoon erkennende dat de Regering te veel aan den aandrang der Kamer had toegegeven, daarin toch geen overwegend bezwaar zag om zijne stem aan aan deze voordragt te geven.

Niemand meer het woord vragende, werden de beraadslagingen gesloten.

Art. 2 werd in stemming gebragt en **aangenomen** met 39 tegen 32 stemmen.

Daarna werd de beraadslaging geopend over den considerans der wet, van den navolgenden inhoud:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat van de voorwaarden, waarop laatstelijk, krachtens Onze beschikkingen van 2 augustus 1858, n⁰. 59, en van 31 augustus 1859, n⁰. 51, concessie is verleend:

1⁰. voor den aanleg en de exploitatie van een spoorweg van Arnhem, langs Zutphen, Deventer, Zwolle, Meppel, Assen, Groningen, Leeuwarden en Franeker, tot Harlingen;

van een spoorweg van Zutphen, langs Enschedé, naar de Duitsche grenzen; en

van een spoorweg van Zwolle naar Kampen;

2⁰, voor den aanleg en de exploitatie van een spoorweg van Rotterdam, langs Dordrecht, Breda, Tilburg, Oirschot, Eindhoven, Helmond, Venlo en Roermond, tot Maastricht;

van een spoorweg van Arnhem, langs Nijmegen, tot Venlo;

van een spoorweg van Tilburg, langs 's Hertogenbosch en Grave, tot Nijmegen;

van een spoorweg van Venlo en van Roermond naar de Pruissische grenzen; en

van een spoorweg van Vlissingen, langs Middelburg, Goes en Bergen op Zoom, naar Rosendaal en Breda, door de wet behooren te worden bekrachtigd:

van de voorwaarden der concessie, sub 1⁰. bedoeld, de artt. 3, 58, 79, 81, 82, 83 en 84; en

van de voorwaarden der concessie, sub 2⁰. bedoeld, de artt. 4, 60, 81, 83, 84, 85 en 86,

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Op voorstel van den heer van Hoëvell veranderde de Minister van Binnenlandsche Zaken de 2de al. in dier voege, dat zij nu wordt gelezen: „Van een „spoorweg van Zutphen langs Delden, Hengelo en „Enschedé naar de Duitsche grenzen."

De considerans werd zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

Het geheele wetsontwerp werd mede **aangenomen** met 39 tegen 32 stemmen, zijnde dezelfde als die voor en tegen art. 2 der wet hunne stem hebben uitgebragt.

Vóór: de heeren Meeussen, de Bieberstein, Dullert, Hoffman, Strens, van der Linden, Meylink, Bots, Sander, de Lom, Wintershoven, van Hoëvell, Delprat, Betz, Reinders, Oomen, Slicher, Anemaët, Sloet, Dommer, Mackay, Hengst, van Twist, Zijlker, Westerhoff, van der Veen, Wichers, van Diggelen, Dirks, van Eck, Gevers Deynoot, van der Poel, van Heiden Reinestein, Hoynck, Storm van 's Gravesande, van Zuylen, Beens, Jespers en Hoekwater.

Tegen: de heeren Luyben, Schimmelpenninck, Olivier, Poortman, van Foreest, Thorbecke, Elout, van Hall, Heemskerk, van Akerlaken, Lijcklama, Kingma, Idserda, Begram, van Heukelom, Godefroi, de Brauw, van Franck, Hugenholtz, van Reede, Wijbenga, de Poorter, Wintgens, Kien, Taets van Amerongen, de Kempenaer, van Voorthuysen, van Asch van Wijck, van Nispen, van Lijnden, Schimmelpenninck v. d. Oije en de Voorzitter.

Op voorstel des Voorzitters besluit de Vergadering om maandag e. k., des ochtends ten 11 ure, in behandeling te nemen onderscheidene nog aan de orde zijnde werkzaamheden.

Het adres, onder dagteekening van 12 nov. 1859 door de heeren Reerink c. s. aan de Tweede Kamer ingezonden, houdende nadere toelichting van hunne aanvrage om concessie voor den aanleg van spoorwegen, is thans gedrukt en aan de leden rondgedeeld.

ROTTERDAM den 19 November.

De kunstgeschiedenis dankt den heer Lamme te Rotterdam eene merkwaardige ontdekking. Bekend is de manskop, die in het Museum Boymans onder Rembrandt's naam doorging, en dan ook met groote geestdrift als een werk diens meesters geroemd werd. Thans heeft de heer Lamme (wiens vader reeds vroeger aan de echtheid der schilderij getwijfeld had) voor zeker uitgemaakt dat zij aan een anderen, weinig bekenden meester is toe te schrijven. De valsche naamteekening werd opgelost bij het schoon maken des achtergronds, en toen de schilderij uit de lijst genomen werd, ontdekte men aan het uiterste en bovenste gedeelte van het doek den ruw gegrifden naam van Fabritius. Fabritius, wiens voornaam van Carel of Bernard onzeker is of op twee personen van dien naam duidt, Fabritius die den Delftschen van der Meer ten leerling had, en zelf welligt door Rembrandt gevormd werd, leefde in het midden der 17de eeuw te Delft. De heer W. Burger heeft stukken van hem gezien in de verzameling van den heer Barthold Suermondt te Aken, in die van den ridder Camberlijn te Brussel en te Frankfort a. M.

Al weder een groot schilder die door het lot zijne plaats in de geschiedenis tot nog toe gemist heeft. Die plaats is hoog, en het is den kenners niet al te zeer ter beschaming dat zij zijn manskop te Rotterdam voor een Rembrandt aanzagen; want werkelijk is die kop met eene breedheid en stoutheid geschilderd, met een relief en met die uitdrukking van leven, Rembrandt zoo eigen, dat, zoo hij niet van Rembrandt is, hij zijner waardig kan geacht worden.

(*Alg. K. e. L.*)

Bij Zr. Ms. besluiten is benoemd tot lid van het collegie van regenten over het huis van arrest te Nijmegen de heer H. W. Daames, med. doctor aldaar; is aan mr. J. de Wal, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend uit zijne betrekking van lid der commissie van administr. over de gevangenissen te Leyden, onder dankbetuiging voor de door hem in die betrekking bewezen diensten, en is voorts in zijne plaats tot lid der genoemde commissie benoemd mr. F. Pont, officier van justitie bij de arrondissements-regtbank te Leyden.

Bij Koninklijk besluit zijn benoemd, tot controleurs der dir. bel., in- en uitg. regten en accijnsen: op de linie te Oude Pekela, J. H. Leopold Bz., thans hoofdcommies bij de active dienst der Rijks middelen in Groningen en waarn. controleur te Oude Pekela; te Medemblik, W. F. L. baron van Reede van Oudtshoorn, ontv. der dir. bel. en acc. te Pijnacker en waarn. contr. te Medemblik; te Bedum, J. H. Simon, ontv. der dir. bel. en acc. te Dronrijp en waarn. contr. te Bedum; op de linie te Gennep, G. H. H. Motké, comm. ter directie in Limburg en waarn. contr. te Gennep; te Oss, J. H. Cateau van Rosevelt, visit. der in- en uitg. regt. en acc. te Zwolle en waarn. contr. te Oss; te Dockum, C. G. van Wijk Werneke, surn. bij de dir. bel., in- en uitg. regt. en acc. in Overijssel en waarn. contr. te Dockum; — tot ontvangers der dir. bel. en acc.: te Pijnacker c. a., J. W. van der Noordaa, en te Dronrijp, H. A. Steyn Parvé, surn. der dir. bel., in- en uitg. regt. en acc. ter prov. directie van Gelderland en Drenthe.

Z. M. heeft goedgevonden: 1⁰, aan de nagem. offic. bij de rust. schutterijen, op hun verzoek, eervol ontslag te verleenen, te weten: Prov. Gelderland: 1ste afd., 2de bat., 1ste comp., aan H. Mouw, als 1ste luit., en 2de afd., 3de bat., 5de comp., aan H. F. de Bock, als 2de luit., uit hoofde van verandering van woonplaats. Prov. Noordholland: 3de bat., 2de comp., aan J. P. Haksteen, als 1ste luit., en aan J. C. C. van Oostveen Koentze, als 2de luit., beiden uit hoofde van verandering van woonplaats. Prov. Zeeland: halfbat. n.⁰ 6, aan J. Luyk, als 2de luitenant, op grond van artikel 64 der gemeentewet. Provincie Overijssel: 4de bataillon, 2de compagnie, aan D. Becking, als 1ste luitenant, en 5de bat., staf, aan C. Fortuyn, als 2de luit.-kwart., beiden uit hoofde van verandering van woonplaats. Prov. Groningen: 3de bat., 1ste comp., aan F. K. Elema, als kapit., en aan A. F. Krijthe, als 1ste luit., en 3de comp., aan G. P. Nienhuis, als 1ste luit., en aan R. Wiersema, als 2de luit. — 2⁰, bij de rust. schutterijen te benoemen: prov. Gelderland: 1ste afd., 2de bat., 1ste comp., tot 1sten luit., Z. F. C. Diemont, thans 2de luit.; tot 2de luit. J. J. van Toorenenbergen en H. C. Termaat, en 2de afd., 3de bat., 5de comp., tot 2de luit. C. G. C. baron Collot d'Escury. Prov. Zeeland: halfbat. n.⁰ 6, tot 1sten luit. B. Boom, thans 2de luit., en tot 2den luit. A. de Graaf Gz. Prov. Overijssel: 5de bat., 6de comp., tot kapit. H. ten Cate, thans 2de luit.; tot 1sten luit. H. J. Ekker, thans 2de luit., en tot 2de luit. P. A. van Swigheim, vroeger serg. bij het leger, en J. H. Ensink, thans schutter. Prov. Groningen: 3de bat., 1ste comp., tot kapit. W. Bazuin, thans 2de luit.; tot 1sten luit. M. Wiersema, thans 2de luit., en tot 2den luit. T. D. J. Louwenstein, thans serg.-maj., en W. Hoving, thans fourr.; 3de comp., tot kapit. L. J. Wessels, thans 2de luit.; tot 1sten luit. F. Böhme Wenniger, en tot 2den luit. G. Bottema, thans fourr., en J. Hoffman, thans schutter.

Door Z. M. zijn benoemd: tot president der arrondissements-regtbank te Maastricht, mr. A. Gordon, thans officier van justitie bij die regtbank; — tot officier van justitie bij de arrond.-regtbank te Maastricht, mr. H. F. T. van Schaek, thans officier van justitie bij de arrond.-regtbank te Breda; — tot officier van justitie bij de arrond.-regtbank te Breda, mr. A. J. T. H. van den Bergh, thans officier van justitie bij de arrond.-regtbank te Roermond; — tot officier van justitie bij de arrond.-regtbank te Roermond, mr. J. H. C. Cazius, thans substituut-officier van justitie bij die regtbank; en tot substituut-officier van justitie bij de arrond.-regtbank te Roermond, mr. C. Polis, thans regter-plaatsvervanger in de arrond.-regtbank te Maastricht en advocaat aldaar.

Bij Koninklijk besluit zijn benoemd tot ontvangers der directe belastingen en accijnsen: te Nieuwpoort c. a., de heer H. R. A. de Bergh, thans ontvanger derzelfde middelen te Brunssum c. a.; — te Brunssum c. a., de heer J. F. Mullemeister, surnumerair der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen der provinciale directie van Noordholland. Verder zijn de ontvangkantoren der directe belastingen en accijnsen te Burum en te Kollum vereenigd tot ééne ontvangst, hoofdplaats Kollum, onder voortdurend beheer van den ontvanger J. W. van Idsinga.

Z. M. heeft goedgevonden: aan den 1sten luit. C. A. van der Groesen, van het 8ste regement infanterie, op zijn verzoek, een eervol ontslag uit de militaire dienst te verleenen, en hem tevens te vergunnen, de activiteits-uniform te blijven dragen.

Z. M. heeft bepaald dat aan de machinale bluschkolenstokerijen, bij gelijkstelling met de beenzwart- of diergelijke koolfabrieken, vrijdom van den accijns op de brandstoffen kan worden toegekend.

Aan belanghebbenden is van wege het Ministerie van Kolonien kennis gegeven, dat door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië, bij besluit de dato 20 augustus 1859, n.⁰ 1 *a*, krachtens magtiging des Konings, is verklaard, dat het eerste gedeelte van art. 3 van het Reglement voor het weduwen- en weezenfonds van burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch Indië (Indisch Staatsblad n.⁰ 93), houdende bepaling: „dat zij, die vrijwillig 's Lands dienst verlaten, zonder pensioen of onderstand, hunne deelgeregtigdheid aan dat fonds verliezen," alleen van toepassing is op hen, die met of na 1 januarij 1855 (tijdstip waarop gemeld reglement in werking is gekomen) in 's Lands dienst getreden of deelgeregtigden aan het fonds geworden zijn.

Zij die vóór 1 januarij 1855 deelgeregtigden aan het weduwen- en weezenfonds van burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch Indië waren, doch sedert vrijwillig 's Lands dienst hebben verlaten, zonder pensioen of onderstand, kunnen derhalve het *facultative* deelgenootschap aan dat fonds, behoudens de voldoening aan de verpligtingen, daarop gesteld bij het laatste gedeelte van art. 3 en bij de volgende artikelen van het reglement, erlangen, mits zich deswege, voor zooveel zij buiten Nederlandsch Indië zijn gevestigd, alsnog binnen den tijd van één jaar, gerekend van heden, verklarende.

Wijders kan, door of namens de weduwen en weezen van hen, die vóór 1 januarij 1855 deelgeregtigden aan het weduwen- en weezenfonds van burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch Indië waren, doch met of na dat tijdstip vrijwillig 's Lands dienst hebben verlaten, zonder pensioen of onderstand, en sedert zijn overleden, alsnog, met inachtneming der voorschriften van art. 51 van het reglement, aanvrage worden gedaan ter erlanging van bedeeling uit het fonds, behoudens de aanzuivering der nog verschuldigde bijdragen, overeenkomstig art. 28 van het reglement. Wanneer die aanvrage door of namens de belanghebbenden, welke buiten Nederlandsch Indië zijn gevestigd, geschiedt binnen den tijd van één jaar gerekend van 18 dezer, zal de bedeeling, overeenkomstig art. 53 van het reglement, aanvangen met den eersten dag der maand, volgende op die waarin de deelgeregtigde is overleden; terwijl, bijaldien de indiening later plaats heeft, de bedeeling eerst zal beginnen met den eersten dag der maand, waarin de aanvrage is gedaan.

De Minister van Justitie, onderrigt dat sommige ondernemers van diligence-diensten er order op hebben gesteld, om in geen geval passagiersgeld te vorderen van de Rijks-veldwachters, wanneer deze van hunne middelen van vervoer gebruik maken; van oordeel zijnde, dat het genieten van den hier bedoelden vrijdom van reiskosten nadeeligen invloed zou kunnen uitoefenen op het toezigt, dat de Rijks veldwachters verpligt zijn te houden op het naleven van het reglement op de openbare middelen van vervoer, heeft de Minister de heeren procureurs-generaals', fungerende directeuren van politie, verzocht, de Rijks-veldwachters het genot van deze vrijgevigheid te verbieden.

De Minister van Marine heeft ter kennis van belanghebbenden gebragt, dat de ijzeren klokbakenboei, gelegen hebbende op de Noord-Pampus (zeegat van Goedereede), is verwisseld met eene zwarte bakenton van de 5de soort.

De Minister van Finantien heeft bepaald, dat, indien wijn of gedistilleerd op fust wordt in- of uitgevoerd, of wel naar en tusschen de entrepôts wordt vervoerd, in de eerste plaats de voer- of vaartuigen, waarmede de in-, uit- of vervoer plaats heeft, moeten worden verzegeld; dat, indien die voer- of vaartuigen evenwel voor geene behoorlijke verzegeling vatbaar zijn, de verzegeling der fusten zelve behoort te geschieden door het verzegelen van het spongat en van elk der andere gaten of openingen in de bodems of duigen van het fust, welke met stoppen of op eene andere wijze afzonderlijk zijn digt gemaakt, en welke zonder het aanbrengen van verzegeling op die plaats geopend zouden kunnen worden; dat mitsdien het nemen van proeven, zoo als dit door eene vroegere resolutie is bepaald, niet meer zal plaats hebben.

De Minister van Finantien heeft bepaald: 1⁰, dat verplaatste ontvangers, die hunne kantoren enkele dagen vóór het einde der maand overdragen, en eerst in het begin der volgende maand op hunne nieuwe standplaatsen in functie treden, de kortingen, volgens de wet van 9 mei 1846 (Staatsblad n.⁰ 24), zullen blijven doorbetalen, en wel: naar den grondslag aan hunne vorige beheeren verbonden, tot en met den laatsten der maand, waarin zij zijn afgetreden, en naar den grondslag aan hunne nieuwe beheeren verbonden, te rekenen van den eersten der maand, waarin zij deze hebben aanvaard; 2⁰, dat, in verband met vorenstaand beginsel, de inhoudingen ten behoeve van het pensioenfonds ook voor de nieuw benoemde ontvangers, die enkele dagen voor het einde der maand in functie, en dus ook in het genot van belooning treden, zullen aanvang nemen met den eersten der volgende maand.

Door den kerkeraad der Hervormde gemeente te Nijkerk op de Veluwe is uit een bevorens gemaakt twaalftal geformeerd het volgend alphabetisch zestal, ter vervulling van de derde predikantsplaats: dd. D. Bresser, te Strijen; J. Drost, te Rhenen; J. H. Guldenarm, te Oosthem; H. C. G. Schijvliet, te Nunspeet; H. Slothouber, te Doornspijk, en R. A. Benthem Sijpkens, te Spijk.

Tot hulpprediker te Ravestein (cl. 's Hertogenbosch) is aangesteld de kandidaat W. te Gempt.

— Sedert de vorige opgave, loopende tot 11 dezer, toen er geene lijders aan de cholera onder geneeskundige behandeling waren, tot 18 dezer, is te Schiedam 1 persoon door de cholera aangetast en overleden. Op laatstgemelden dag waren dus geene cholera-lijders onder geneeskundige behandeling.

— Op 1 dezer is te Gouda op de post gedaan door den kapitein Wentholt, een brief aan het adres van mevrouw de wed. de Haan te Arnhem, inhoudende 2 muntbiljetten ieder van *f* 10, welke brief tot op heden niet aan het adres is bezorgd.

— Naar men verneemt is de kapitein H. Omren, van het 1ste regement vesting-artillerie, in zijn rang en ancienneteit overgeplaatst bij den staf van het wapen der artillerie, om werkzaam te zijn bij de opgerigte Pyrotechnische school te Delft.

— Eergisteren heeft aan het Provinciaal bureau van Noordholland te Haarlem de aanbesteding plaats gehad van het leveren en plaatsen van bliksemafleiders op, en het doen van de daartoe vereischte werkzaamheden en leverantien aan de gebouwen van het geneeskundig krankzinnigengesticht Meerenberg te Bloemendaal, en is gebleken de minste inschrijver te zijn de heer F. B. Meylink te Haarlem voor *f* 3978.

— De letterkundige afdeeling van de Koninklijke Akademie van wetenschappen hield ll. maandag te Amsterdam hare gewone maandelijksche vergadering. De secretaris deed mededeeling van ingekomen brieven en boekwerken. De commissie voor de wetenschappelijke zending in Spanje verzocht om diligent te worden verklaard. Aldus werd besloten. — Na eenige woordenwisseling tusschen de heeren Bakhuizen van den Brink, Delprat en de Wal, is het uitbrengen van het rapport der commissie wegens de uitgave van het nieuwe charterboek, uitgesteld tot de volgende vergadering. — De heer G. de Vries Az. bragt, namens de commissie ad hoc, rapport uit over de Nederlandsche plaatsnamen. De conclusie van het rapport strekt, om aan de Regering eene lijst op te geven van plaatsnamen, ten einde tot regel te strekken bij het schrijven dier namen, maar inziende de moeijelijkheid, om juiste opgaven deswege te geven, die schrijfwijze slechts als voorloopig aan te nemen, om te kunnen worden veranderd, indien men later betere inlichtingen mogt ontvangen, welke eene nadere wijziging wenschelijk maken. Bedoelde lijsten zullen aan de Akademie ter goedkeuring worden aangeboden. De heer Beets achtte het woord plaatsnaam niet juist en ook niet welluidend. Het kwetste zijn taalgevoel. Hij wenschte, dat door de commissie eene andere benaming gekozen werd, al ware het ten koste van de kortheid. Hij meende, dat men moest zeggen namen der plaatsen in Nederland. De heeren Koenen, Delprat en Brill voerden hierover het woord. — De heer Roorda heeft daarna de voordragt voortgezet zijner verhandeling over de algemeene beginsels van allen versbouw en prosodie, met bijzondere toepassing op de Nederlandsche, zoowel middeleeuwsche als nieuwere, welke hij in de vorige vergadering had begonnen. De heeren Leemans en Beets voerden kortelijk hierover het woord. — De heer Leeman heeft daarna eenige mededeelingen gedaan over oudheden in den laatsten tijd in Nederland ontdekt, namelijk te Havelte, te Zeist en te Domburg. Het gevondene bestond uit scherven en fragmenten van potten en urnen, beenderen van dieren, een Neptunusbeeld, enz. De echtheid van dit laatste beeld werd door den spreker bepaaldelijk ontkend. Het stuk zal in de verslagen en mededeelingen worden opgenomen. De heeren Janssen en Leemans wisselden van gedachten over het gebruik van dierenbeenderen als schaatsen. — De heer Scholten zal zijne voordragt over de oorzaken van het materialisme in eene volgende vergadering houden. — De heer Boot heeft vervolgens eene mededeeling betreffende de vraag naar de echtheid der eerste Catilinaria voorgedragen. Zij strekte ter wederlegging van de verhandeling van den heer Bake over dit onderwerp. De spreker steunde zijne meening omtrent de echtheid van de eerste Catilinaria grootendeels op eene plaats uit Seneca. Hij wederlegde ook nog eenige stellingen, door den heer Bake tot staving van zijn gevoelen aangevoerd. Het stuk zal in de verslagen en mededeelingen worden opgenomen. De heer Bake sprak eenige woorden over het onderwerp en zeide eene nadere verhandeling toe ten bewijze van de onechtheid der eerste Catilinaria. De heer Boot beantwoordde den vorigen spreker. — Daarna heeft de heer Hoffmann eene mededeeling gedaan over een werk van een Russisch geleerde, zijnde een catalogus van de Chinesche medicamenten. Het stuk zal in de verslagen en mededeelingen worden opgenomen en afdrukken daarvan zullen naar Rusland worden gezonden. — Daarna is de vergadering gescheiden.

— Ll. dingsdag zijn de paarden der diligence van Goes op de Vlissingsche boot, door het aanzetten van een derzelve en het breken eener zweng, op hol gegaan. De koetsier is uit den wagen getrokken en de laatste met een passagier in de sloot geloopen en gebroken. De passagier Ch. van Fraassen, van Goes, schijnt ernstig bezeerd; de paarden zijn later opgevangen.

— Ll. maandag avond werd te Oudenbosch het gazlicht voor het eerst ontstoken en voldeed volkomen aan de verwachting. Voor het raadhuis, de woningen van den burgemeester en den secretaris, alsmede voor de gazfabriek, waren illuminatien aangebragt. Door den burgemeester was aan eenige genoodigden een prachtig souper in het hôtel Oost-Indiën bereid, dat tot laat in den nacht duurde, terwijl zijn ed. achtb. de werklieden der fabriek tevens door eene aanzienlijke gift verblijdde.

— Ll. dingsdag is de woning en smidse van den hoefsmid E. van Kasteren te Schijndel; afgebrand. Men heeft niets kunnen redden dan eene koe en eene linnenkast; een varken, eene geit en de geheele wintervoorraad is verbrand.

— Uit Hardenberg wordt gemeld dat in de vorige week in het aangrenzende Hannover een paar is gehuwd dat te zamen den ouderdom van 138 jaren had bereikt, namelijk de man 71 en de vrouw 67 jaren. Het zonderlingste van dit huwelijk is echter, dat dit paar reeds voor p. m. 40 jaren geëngageerd was, toen de bruid nog verkoos te wachten. De bruidegom, dien dit eindelijk begon te vervelen, huwde eene andere, werd weduwenaar en keert weder tot zijne oude beminde terug, die nu toch scheen ingezien te hebben dat het tijd werd.

— Ll. dingsdag is te Groningen eene vergadering gehouden tot oprigting eener Maatschappij tot onderlinge verwaarborging tegen hagelslag voor de provincie Groningen, welke vergadering door een aantal aanzienlijke landeigenaren is bijgewoond. Het op die vergadering voorgestelde reglement vond, zoowel in beginsel als in de details, algemeen bijval. Voorts verneemt men dat dit reglement ter perse is gelegd, om eerlang in de provincie Groningen worden verspreid, zoodat eene inrigting is tot stand gebragt, waaraan reeds lang behoefte is gevoeld.

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.